

**Годишен Извештај за следење на
спроведувањето на Акцискиот план за 2020
година
за Програмата за реформа на
управувањето со јавни финансии
за периодот јануари - декември 2020 година**

Февруари, 2021 година

Содржина

Вовед.....	5
1. Извршно резиме.....	5
2. Збирен преглед.....	8
2.1 Позадина	8
2.2 Поврзаност со стратешки документи	9
2.2.1 Политики, стратегии и програми поврзани со УЈФ.....	9
2.2.2 Стратегии за под-области на УЈФ.....	14
2.3 Поврзаност со надворешни процени	17
2.4 Координација на донатори.....	18
2.5 Човечки, ИТ и финансиски ресурси - административни капацитети	21
3. Целокупен напредок во спроведувањето на Програмата - Резиме на постигнатиот напредок во текот на периодот на известување.....	23
4. Процена на спроведувањето на Акцискиот план за 2020 година.....	32
4.1. Приоритет 1: подобрена фискална рамка	32
4.2. Приоритет 2: мобилизација на приходите	35
4.3. Приоритет 3: планирање и буџетирање	41
4.4. Приоритет 4: извршување на буџетот	48
4.5. Приоритет 5: транспарентно владино известување	52
4.6. Приоритет 6: внатрешна контрола	53
4.7. Приоритет 7: Надворешна контрола и парламентарен надзор.....	56
5. Следење и координација.....	61
6. Финансирање на Акцискиот план за 2020 година	63
Прилози	65

Акроними и кратенки

БДП	Бруто домашен производ
БЈН	Биро за јавни набавки
ДДВ	Данок на додадена вредност
ДЗР	Државен завод за ревизија
ДЗС	Државен завод за статистика
ДКЖЈН	Државна комисија за жалби по јавни набавки
ЕК	Европска комисија
ЕСС 2010 (ESA 2010)	Европски систем на сметки 2010
ЕСЈН	Електронски систем за јавни набавки
ЕУ	Европска Унија
ЕУИФ (EUIF)	Инструмент за ЕУ интеграција
ИИСУФ (ИФМИС)	Интегриран информациски систем за управување со финансии (ИФМИС)
ИКТ	Информациска и комуникациска технологија
ИПА	Инструмент за претпристапна помош
ИТ	Информациска технологија
ЈВФК	Јавна внатрешна финансиска контрола
ЈПП	Јавно-приватно партнерство
ММФ	Меѓународен монетарен фонд
МСВРИ (ISSAI)	Меѓународни стандардни за врховни ревизорски институции
МФИ	Меѓународна финансиска институција
МФ	Министерство за финансии
НПАА	Национална програма за усвојување на правото на Европската Унија
ОЕО	Овластен економски оператор

ОЕСР (OECD)	Организација за економска соработка и развој
ПДД	Персонален данок на доход
ПЕР	Програма на економски реформи
ППРУ (SIGMA)	Поддршка за подобрување на раководењето и управувањето
РЈА	Реформа на јавната администрација
СБ	Светска банка
СБР	Среднорочна буџетска рамка
СЕЕД (SEED)	Систем за систематска електронска размена на податоци (Systematic Electronic Exchange of Data - SEED)
СОЦДАД	Системот за обработка на царински декларации и акцизни документи (CDEPS)
СРГ	Секторска работна група
ССА	Спогодба за стабилизација и асоцијација
УЈФ	Управување со јавни финансии
УСАИД (USAID)	Агенција на САД за меѓународен развој
УЈП	Управа за јавни приходи
ЦЕФТА	Централноевропски договор за слободна трговија
ЦЕХ	Централна единица за хармонизација во Министерство за финансии
ЦУРСМ	Царинска Управа на Република Северна Македонија

Вовед

Извештајот за следење на спроведувањето на Акцискиот план за 2020 година за реализација на Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за периодот од јануари до декември 2020 година беше подготвен од страна на Министерството за финансии (МФ), со активно учество на другите ресорни министерства и институции застапени во Секторската работна група за УЈФ: Министерство за економија, Државен завод за ревизија (ДЗР), Државен завод за статистика (ДЗС), Царинска управа на Република Северна Македонија (ЦУРСМ), Управа за јавни приходи (УЈП), Биро за јавни набавки (БЈН), Државна комисија за жалби по јавни набавки (ДКЖЈН). Процесот на подготовка на Извештајот започна и заврши до крај на јануари 2021 година. Извештајот беше подготвен врз основа на насоки за известување, вклучувајќи рокови и обрасци за известување, подготвени од страна на Одделението за ИПА и НПАА при Министерството за финансии (Одделение за координација), што овозможи олеснување на консолидацијата и прикажувањето на информациите за известување за реформата на УЈФ.

Со Извештајот се обезбедуваат информации за напредокот постигнат при спроведување на реформските активности во периодот од јануари до декември 2020 година.

1. Извршно резиме

Владата ја усвои Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за периодот 2018-2021 година (во понатамошниот текст: Програма) во декември 2017 година. Целта на Програмата е да се обезбеди ефикасна и ефективна распределба на јавните средства за активности што придонесуваат кон економски раст и развој и овозможуваат ефективно управување со јавните средства во сите области и сектори на јавната администрација. Владата, исто така, разви потсистемски реформски стратегии во областите на јавна внатрешна финансиска контрола и даночен систем.

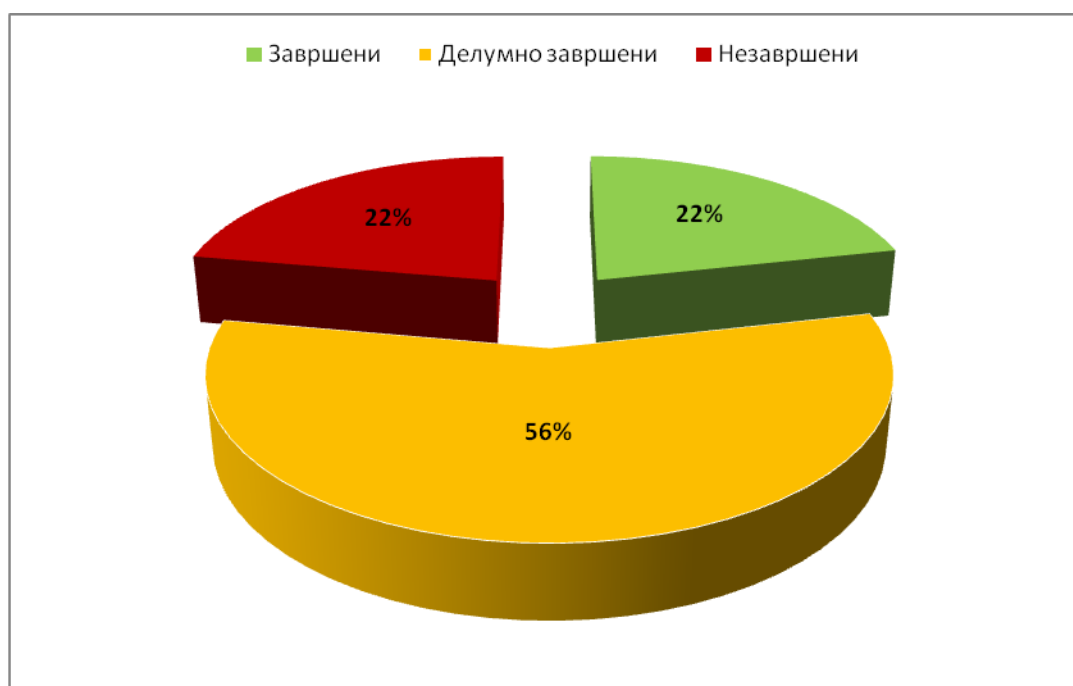
Во третата година од спроведувањето на Програмата за реформа на УЈФ, Владата продолжува со реформските активности за УЈФ кои започнаа во 2018 и 2019 година, но исто така испланира нови реформски активности кои започнаа во 2020 година.

Акцискиот план за спроведување на Програмата за реформа на УЈФ за 2020 година беше подготвен од страна на Министерството за финансии на Република

Северна Македонија, во тесна соработка со следните институции: Министерство за економија, Државен завод за ревизија, Државен завод за статистика, Царинска управа, Управа за јавни приходи, Биро за јавни набавки, Државна комисија за жалби по јавни набавки. Владата го усвои Акцискиот план во јули 2020 година. Акцискиот план за 2020 година претставува продолжување на планираната агенда за реформа на УЈФ и обезбедува нејзина одржливост.

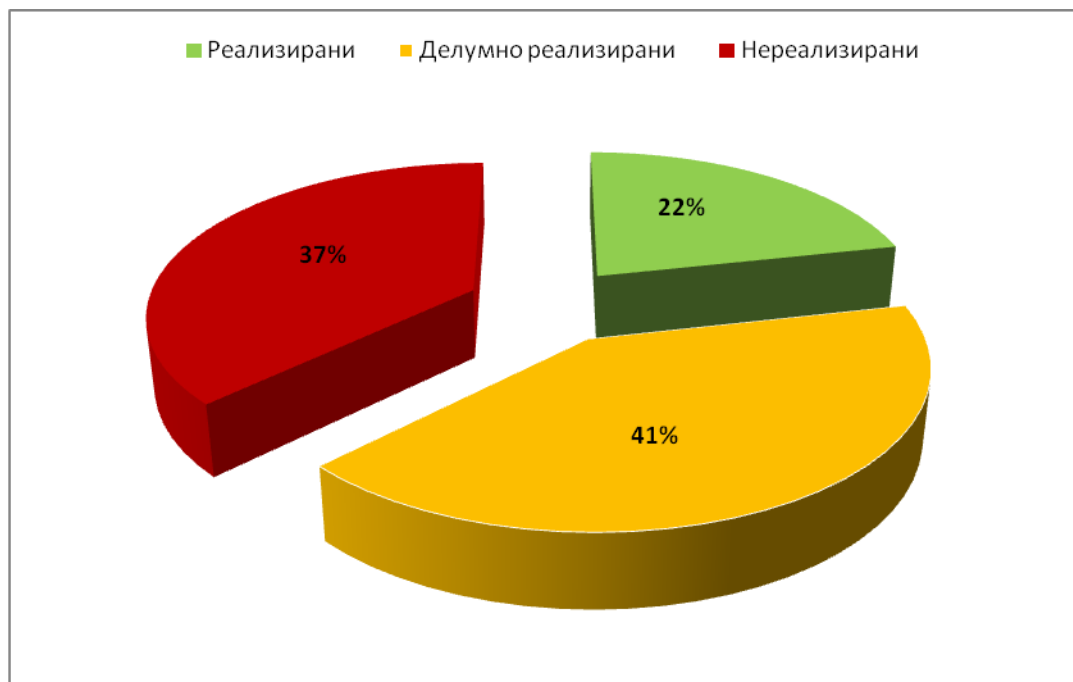
Статусот на спроведување на активностите/подактивностите опфатени во Акцискиот план за 2020 година е како што следи: од 144 подактивности завршени се 31 активност, во процес на спроведување се 81 активности, додека 32 активности не се завршени (сè уште не се започнати), што во однос на процентот на спроведени активности е прикажано како што следи:

Процент на спроведени активности во периодот на известување од јануари - декември 2020 година

Во врска со остварувањето на таргетите за показателите за 2020 година, состојбата е следна: остварени се 22 таргети за показатели, 42 таргети за показатели се делумно остварени, додека пак 38 не се остварени.

*Процент на остварени таргети за показатели во периодот на известување од
јануари - декември 2020 година*

Деталниот статус на остварување на таргетите за показателите за 2020 година и статусот на спроведување на планираните активности се прикажани во Анекс 1: Матрица за показатели на успешност за Акцискиот план за 2020 година за Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии.

Сите активности што првично беа планирани да се завршат во 2020 година, но не беа реализирани, ќе бидат планирани во 2021 година. Нацрт-акцискиот план за 2021 година овозможува континуитет на планираната реформска агенда за УЈФ и ја гарантира нејзината одржливост.

Ажурираната процена на ризикот за Акцискиот план за 2020 година за Програмата за реформа на УЈФ е прикажана во Анекс 2.

2. Збирен преглед

2.1 Позадина

Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018-2021 година беше усвоена од страна на Владата на Република Северна Македонија на 19 декември 2017 година.

Со Програмата се настојува да се зајакне системот на јавни финансии, да се промовира транспарентноста, отчетноста, фискалната дисциплина и ефикасноста во управувањето и користењето јавни ресурси со цел подобрување на обезбедувањето услуги и економски развој. Она што е важно за пристапниот процес е дека Програмата за реформа на УЈФ го поддржува дијалогот со ЕУ и помага во поефикасно користење на средствата од ЕУ преку институциите на Северна Македонија, на патот за пристапување во ЕУ.

Реформите во рамките на Програмата се структурирани во вид на 7 приоритети, чија цел е да се подобри и ефикасноста и ефективноста на јавната потрошувачка преку фискална дисциплина, одржливоста на долгот како и ефикасно, транспарентно и модерно управување со јавните финансии, што е од клучна важност за стабилен, одржлив развој и благосостојба на граѓаните на Република Северна Македонија.

Во рамките на Програмата за реформа на УЈФ предвидени се 7 приоритети:

- Приоритет 1: подобрена фискална рамка
- Приоритет 2: мобилизација на приходите
- Приоритет 3: планирање и буџетирање
- Приоритет 4: извршување на Буџетот
- Приоритет 5: транспарентно владино известување
- Приоритет 6: внатрешна контрола
- Приоритет 7: надворешна контрола и парламентарен надзор

Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018 - 2021 година се спроведува преку годишни акциски планови кои ги одобрува Владата на Република Северна Македонија за секоја година во текот на периодот на спроведување на Програмата, обезбедувајќи на тој начин навремено спроведување и временско распределување на програмските активности.

Владата го усвои Акцискиот план за 2020 година за спроведување на Програмата за реформа на УЈФ на 21 јули 2020 година, по неговото одобрување од страна на Советот за УЈФ. Доцнењето во процесот на преглед, консултации и одобрување на овој Акциски план се должи на мерките на Владата за справување со

здравствената криза предизвикана од пандемијата на Ковид-19 и нејзините последици.

Тој детално ги образложува мерките, активностите и подактивностите на Програмата за реформа на УЈФ што се спроведуваат во 2020 година, ги дефинира конкретните таргети за показатели што треба да се достигнат и ја прикажува процената на трошоците и изворите на средства потребни за спроведување на овие активности. Акцискиот план за 2020 година се заснова на продолжување на реформските активности започнати со претходните Акциски планови за 2018 и за 2019 година, кои беа главно фокусирани на подобрување на законската регулатива во неколку области (јавни набавки, јавна внатрешна финансиска контрола, буџетско планирање, управување со јавниот долг), но ги содржи и новите активности што започнаа во 2020 година.

Стабилно управување со јавните финансии е клучниот предуслов во процесот на европска интеграција и е поврзан со голем број преговарачки поглавја (Поглавје 5 - Јавни набавки, Поглавје 16 - Оданочување, Поглавје 17 - Економска и монетарна политика, Поглавје 18 - Статистика, Поглавје 29 - Царинска унија, Поглавје 32 - Финансиска контрола и Поглавје 33 - Финансиски и буџетски одредби).

2.2 Поврзаност со стратешки документи

2.2.1 Политики, стратегии и програми поврзани со УЈФ

Националните власти продолжуваат да одржуваат непосредна координација на сите стратегии и политики за потсистемите за УЈФ, како и со сите други релевантни национални стратегии.

Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018 - 2021 година ги зема предвид сите релевантни документи во областа на европската интеграција, започнувајќи од Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА) помеѓу Европските заедници и нивните земји членки од една страна, и Република Северна Македонија од друга страна, како и сите релевантни национални стратешки документи во оваа област.

Индикативен стратешки документ за ИПА II за периодот 2014-2020 година

Приоритетите утврдени во Програмата за реформа на УЈФ се во согласност со приоритетите за финансиска помош на ЕУ со цел поддршка на Република Северна Македонија на нејзиниот пат за пристапување во ЕУ за периодот 2014 - 2020

година наведени во Индикативниот стратешки документ за ИПА II за периодот 2014 - 2020 година. Заедно со подобрените капацитети за макроекономско планирање, ИПА ќе инвестира и во воспоставувањето цврста рамка за управување со економски промени и финансиска криза. ИПА, исто така, ќе обезбеди поддршка за подготовка и спроведување сеопфатна програма за реформа на управувањето со јавни финансии. Посебен фокус ќе биде ставен врз подобрувањето на управувањето и наплатата на приходите (царина/даноци) и зајакнување на оперативните и институционални капацитети вклучувајќи ја интерконективноста и интероперабилноста на царинскиот и на даночниот ИТ систем со системите на ЕУ. Клучен приоритет ќе биде подобрувањето на среднорочното буџетско планирање и воведување солидно програмско буџетирање. Во исто време, средства од ИПА ќе се инвестираат во оптимизирање на подготовката на буџетот, извршувањето на буџетот и управувањето со паричните средства, вклучувајќи го воведувањето на интегрираниот ИТ систем за УЈФ, сите клучни потсистеми за УЈФ и родово одговорно буџетирање. Помош ќе биде доделена за обезбедување ефикасност и ефективност на системот за јавни набавки. Зајакнувањето на јавната внатрешна финансиска контрола и надворешната ревизија останува еден од клучните приоритети. Посебен фокус ќе биде ставен врз статистиката, каде што ќе се вршат инвестиции во собирањето податоци (дезагрегирани според полот), обработка и објавување и обезбедување усогласеност со статистичките критериуми на ЕУ за подготвување статистика и организирање на статистичкиот систем.

Програма за економски реформи (ПЕР)

Програмата за економски реформи се подготвува и доставува до Европската комисија (ЕК) во согласност со Водичот на ЕК и во рамките на Поедноставениот Европски семестар, кој ја следи истата временска динамика како Европскиот семестар за земјите членки. Програмата на економски реформи за периодот 2020-2022 беше доставена до ЕК на 3 февруари 2020¹ година по нејзино усвојување од страна на Владата.

Во Оценката² на ПЕР за периодот 2020-2022 од страна на ЕК, се посочува на делумно спроведување на насоките за политики наведени во заклучоците од Економско-финансискиот дијалог од мај 2019 година. Во областа на макро-фискалните реформски мерки, се наведува, меѓу другото, дека Владата дополнително ја зајакна фискалната транспарентност, но се доцни со мерките за зајакнување на фискалната рамка. Подготвена е даночна стратегија, но следен

¹ <https://finance.gov.mk/files/ERP%20MKD%202020-2022%20en.pdf>

² <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7470-2020-INIT/en/pdf>

чекор треба да бидат одлучни политики, како што е ревидирање на постојните даночни ослободувања со цел проширување на даночната основа. Нивото на долгот на општата влада е намалено до одреден степен во 2019 година, во голема мера како резултат на слабата реализација на капиталните расходи. Во врска со напредокот во областа на статистиката, се наведува дека е постигнат напредок во врска со годишната статистика на надворешна трговија со услуги, истражувањето и развојот, усогласените индекси на трошоци на живот и краткорочните деловни статистики. Понатамошен напредок се очекува во врска со придржување до методологијата за прекумерен дефицит на сектор Држава. Напорите за владината финансиска статистика треба да се интензивираат и гаповите во податоците во годишните и кварталните сметки треба да се отстранат.

Бидејќи беше очекувано пандемијата предизвикана од вирусот Ковид-19 значително да ја погоди економијата во 2020 година, во Насоките за политики усвоени во рамките на Економско-финансискиот дијалог одржан во мај 2020³ година, акцентот е ставен на краткорочните приоритети за ублажување на социо-економските последици предизвикани од пандемијата и на среднорочните приоритети за зајакнување на основите за одржливо закрепнување од истата. Оттаму, при подготовка на следната ПЕР 2021-2023, треба да се извести за спроведувањето на следните препораки:

1. Користење на фискалната политика за намалување на ефектите предизвикани од кризата врз растот и вработеноста. Усвојување на Стратегијата за реформа на даночниот систем за периодот 2020 - 2023 година и подобрување на капацитетите за наплата на приходи во согласност со Стратегијата. Понатамошно подобрување на транспарентноста на јавните финансии со објавување редовни фискални извештаи за јавните претпријатија и преземање чекори за нивно вклучување во статистиката на општата влада во согласност со методологијата за прекумерен дефицит на сектор Држава.
2. За поддршка на економското здравување, да се подобри управувањето со јавни инвестиции со цел надминување на техничките пречки за реализација на капиталните расходи. Воспоставување сеопфатен регистар за државна помош и разгледување на субвенциите на ниво на фирма врз основа на нивната исплатливост. Преземање иницијални правни и оперативни чекори за воспоставување фискални правила и фискален совет до цел зајакнување на фискалната одржливост на среден рок.

На 26 август 2020 година, Министерството за финансии како национален координатор на процесот за подготовка на ПЕР, одржа иницијален состанок за

³ <https://www.consilium.europa.eu/media/44029/st08101-en20.pdf>

подготовка на ПЕР 2021-2023 со претставниците од надлежните институции – членови на РГ за ПЕР: Кабинетот на Заменик на Претседателот на Владата задолжен за економски прашања, Народната банка, Министерство за финансии, Министерство за економија, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за образование и наука, Министерство за транспорт и врски, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерство за информатичко општество и администрација, Министерство за здравство, Биро за јавни набавки, Фонд за иновации и технолошки развој, Агенција за вработување.

Настанатата ситуација со глобалната пандемија со Ковид-19 наметна нов предизвик во процесот на изработка на програмата, при што алатките за организирање на виртуелни настани беа најмногу користени при одржување на работните состаноци со институциите, обуките, јавните консултации, спроведувањето на советодавната мисија на ЕК. Во рамки на регионален проект финансиран од ЕУ, а спроведуван од ЦЕФ за поддршка на ПЕР процесот, одржани се обуки за: 1/ вклучување на структурните реформски мерки во буџетот, 2/ координативни шеми за одредување трошоци на структурните реформи и 3/ споделување на знаењето за одредување трошоци за структурните реформи. Беа организирани билатерални состаноци и консултации со институциите со цел подобрување на квалитетот на мерките. Во периодот од 9-10 ноември 2020 година следеше советодавната мисија на ЕК во однос на предложените структурни реформски мерки. Во рамки на погоре наведените активности, согласно досегашната пракса, освен членовите на работната група за подготовка на ПЕР, активно беа вклучени претставници на секторите во институциите одговорни за креирање на политики, како и на буџетските одделенија.

Од 7 до 21 декември 2020 г. нацрт ПЕР 2021-2023, дел 5 - Структурни реформски мерки, беше објавен на интернет страната на МФ (<https://finance.gov.mk/mk/node/9181>). Документот беше доставен и до Економско-социјалниот совет, а ќе се разгледува на седницата најавена за 15 јануари 2021 година.

ПЕР 2021-2023, по нејзино усвојување од страна на Владата, ќе се достави до ЕК најдоцна до 31 јануари 2021. Оценската мисија на ЕК за ПЕР 2021-2023 е најавена кон крајот на февруари 2021 година. Во рамки на оценската мисија, ќе се претстави степенот на спроведување на насоките за политики содржани во заедничките заклучоци од мај 2020, односно:

- Преземени активности во рамки на фискалната политика за мерки за справување со ефектите од пандемијата,
- Усвоената Стратегија за реформи во даночниот систем 2020-2023 и следни активности,
- Зголемена фискална транспарентност со објава на податоци од страна на МФ за приходи и расходи на јавните претпријатија и трговските друштва во

државна сопственост на ниво на претпријатие на квартално ниво; дополнителни податоци за јавниот долг; податоци за извршување на буџетот на локална власт на квартално ниво,

- Планирани активности за формирање одделение во рамки на МФ за управување со јавни инвестиции,
- Подготвен нов Закон за буџети кој, меѓу другото, ги дефинира среднорочното буџетско планирање, фискални правила и фискален совет.

Спроведувањето на Насоките за политики придонесува кон подобрување на економското управување, што е еден од трите клучни аспекти на процесот на проширување на ЕУ. Во ревидираната методологија за проширување е наведено дека кредибилитетот на процесот на пристапување треба да се зајакне преку дури поголемо фокусирање на основните реформи, кои треба да бидат во фокусот на пристапните преговори. Преговорите за основните вредности ќе бидат водени од: детален план за владеење на правото, детален план за функционирање на демократските институции и посилна врска со програмата за економски реформи за да им се помогне на земјите да ги исполнат економските критериуми.

Државна програма за превенција и репресија на корупцијата и превенција и намалување на појавата на судир на интереси со акциски план

Спроведувањето на годишниот Акцискиот план и Програмата за реформа на УЈФ во целост се очекува значително да придонесе кон подобрување на отчетноста и транспарентноста во управувањето со јавните финансии, како и зајакнување на јавниот и парламентарниот надзор. Планираните подобрувања во процесот на буџетирање и во буџетската документација, како и во процесот на склучување договори за јавни набавки и информации за набавки ќе го подобрат квалитетот на достапните информации за УЈФ и ќе им овозможат на граѓаните подобро да ги следат и проценат клучните процеси на УЈФ. Освен тоа, напорите за унапредување на раководната одговорност и внатрешната ревизија се очекува да резултираат во посилни системи за управување кои се помалку подложни на корупција и несовесно работење. Конечно, инвестициите во функцијата на надворешна ревизија имаат потенцијал да ја подобрат ефективностa на надворешната ревизија што се очекува да резултира во потесна инволвираност на Собранието во надзорот на УЈФ. Земајќи ги предвид транспарентноста и отчетноста кои се клучни инструменти за спречување на корупцијата, од Програмата се очекува да го поддржи спроведувањето на антикорупциската програма на хоризонтален начин преку директно влијание врз сите буџетски корисници.

Стратегија за реформа на јавната администрација (РЈА)

Реформата на јавните финансии е еден од клучните столбови на реформата на јавната администрација (РЈА), и како таква е вградена во Стратегијата за РЈА и Акцискиот план за спроведување на Стратегијата за РЈА. Земајќи предвид дека модерната јавна администрација е основа за ефикасно и ефективно управување со јавните финансии, при подготовката на Програмата за реформа на УЈФ и Стратегијата за РЈА, се обезбедува целосна кохерентност и усогласување на двата стратешки документа. Посебно внимание се посвети на капацитетот на човечките ресурси, капацитетите за планирање на политиките, електронските услуги, обезбедувањето услуги и насочувањето кон координација на резултатите во однос на подобрување на раководната одговорност, зајакнување на внатрешната контрола и подобрување на транспарентноста. Освен тоа, поврзаноста помеѓу овие два стратешки документа дополнително се зајакна со учеството на министерот за информатичко општество и администрација во процесот на управување и координација на Програмата за реформа на УЈФ, како член на Советот за УЈФ, и членството во Секторската работна група за УЈФ, на тој начин обезбедувајќи конзистентност и комплементарност во спроведувањето на двете стратегии. Исто така, реформите за УЈФ се ставени на агендата на процесот за следење на ССА, поконкретно, напредокот во спроведувањето на реформите се дискутира во текот на средбите на Специјалната група за реформа на јавната администрација. Покрај тоа, агендите и на дијалогот за политики за УЈФ и на Специјалната група за РЈА се усогласени.

2.2.2 Стратегии за под-области на УЈФ

Стратегиите развиени согласно различните потсистеми за УЈФ се координирани и се во согласност со Програмата за реформа на УЈФ.

Стратегијата за реформа на даночниот систем, е усвоена од Владата на 29.12.2020 година по спроведени две јавни консултации со засегнатите страни. Првата јавната консултација беше спроведена во текот на месец февруари 2020 година, а втората во текот на месец декември 2020 година, од каде се прифатија бројни забелешки и истата беше финализирана. Стратегијата се однесува на 5 годишен период (2021-2025) следејќи ги роковите со останатите стратешки документи на Министерството и органите во состав. Стратегијата содржи пет приоритети (*1 - Поголема праведност во оданочувањето, 2 - Поголема ефикасност и ефективност на даночниот систем за подобра наплата на приходите, 3 - Зголемена даночна транспарентност, 4 - Подобар квалитет на услугите, 5 - Воведување еколошко- зелено оданочување*) и истите се однесуваат на креаторите на даночната политика и органите кои ги администрираат јавните приходи во периодот 2021-2025 година, заедно со нивните

клучни активности, резултати, одговорни субјекти и клучни индикатори за учинок.

Стратегијата за развој на јавна внатрешна финансиска контрола (со Акциски план за периодот 2019-2021) (понатаму во текстот: Стратегијата за ЈВФК 2019-2021) беше усвоена од страна на Владата во март 2019 година. Документот е во согласност со Стратегијата за РЈА за периодот 2018 - 2022 година и Програмата за УЈФ за периодот 2018 - 2021 година и ги дефинира приоритетите со цел да се обезбеди понатамошно конзистентно зајакнување на ЈВФК. Со цел следење на спроведувањето на Стратегијата за развој на јавна внатрешна финансиска контрола (2019 -2021 година), на 21 мај 2019 година, министерот за финансии усвои одлука за основање Комитет за следење на спроведувањето на политиката на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор.

Извештаите за напредокот во спроведувањето на Стратегијата за ЈВФК 2019 - 2021 година за периодот јули - декември 2019 година и јануари - јуни 2020 година се усвоени од страна на Комитетот за следење на спроведувањето на политиката на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор во јануари и во јули 2020 година соодветно.

Спроведувањето на мерките и активностите утврдени во Програмата за УЈФ и Стратегијата за ЈВФК е поддржано со твининг проектот „Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола“, во рамките на компонента 2: „Зајакнување на системот за јавна внатрешна финансиска контрола преку ефективно спроведување на Стратегијата за ЈВФК“. Поради ситуацијата предизвикана од Ковид-19, активностите во рамките на твининг проектот започнаа во јуни 2020 година и се спроведуваат со намалена динамика.

Стратешкиот план на УЈП за периодот 2020-2022 година е целосно комплементарен со Програмата. Во рамките на Програмата 3. Управување со јавните финансии - мобилизација на приходите, потпрограма 3.1. Подобрена стабилност, ефикасност и квалитет на системот за наплата на приходи (даночен систем и политика) и потпрограма 3.3. Воспоставување Центар за опоравување од катастрофи, Планот содржи активности кои се во целосна конзистентност со планираните активности во рамките на Приоритет 2 - Мобилизација на приходите од Програмата.

ИТ стратегијата на УЈП за периодот од 2019 до 2022 година е во согласност со Програмата за реформа на УЈФ и Стратегијата за реформа на даночниот систем. Клучната цел на ИТ стратегијата на УЈП е да ја дефинира целокупната стратегија за развој за информациските и комуникациските систем на УЈП во согласно со

стратегијата за развој на УЈП во целост. Стратегијата го дефинира идниот развој на ИТ системите, инфраструктурата и техничкото окружување и насоките за развој на Секторот за информациска технологија и неговите вработени, задолжителната примена на ИТ стандардите и методологиите.

Стратегијата за развој на ДЗР за периодот 2018–2022 година

Мерките во рамките на Приоритет 7: Надворешна контрола и парламентарен надзор на Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018-2021 година, се тесно поврзани со стратешките цели во Стратегијата за развој на ДЗР за периодот 2018-2022 година.

- Мерката 1: зајакнување на процесот за стратешко планирање и надворешна ревизија во согласност со МСВРИ (ISSAI), е поврзана со стратешката цел 2 – Понатамошно подобрување на квалитетот на ревизиите и со стратешката цел 3 - Понатамошен развој на институционалниот капацитет на ДЗР;
- Мерката 2: зајакнат надзор врз Буџетот од страна на Собранието, е поврзана со стратешката цел 5 - Подобрување на комуникацијата и размената на информации со домашни и меѓународни субјекти и информирање на јавноста.

Стратешкиот план на ЦУРСМ за периодот 2020-2022 година е целосно комплементарен со Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018-2021 година. Мерките во рамките на Приоритет 2: мобилизација на приходите на Програмата, се во целосна согласност со стратешките цели на ЦУРСМ VI.1.1. Понатамошно усогласување на националното царинско законодавство и постапки со законодавството на Европската Унија, VI.1.3. Обезбедување едноставни и предвидливи постапки и формалности и VI. 2.1. Обезбедување ефективни и ефикасни контроли и VI.4.3 Подобрување и понатамошно развивање на ИТ системи за поддршка.

Стратегијата за развој на ИКТ на Царинската Управа за периодот 2019 - 2023 година и Акцискиот план за интерконективност и интероперабилност на Царинската управа со системите на ЕУ за периодот 2019-2023 година (усвоени од Владата во април 2019 година), обезбедува основа за спроведување на ИТ системите во претстојниот среднорочен период, во согласност со Повеќегодишниот стратегиски план за спроведување на е-Царина на ЕУ за усогласување со Царинскиот закон на унијата и приемот во Европската Унија. Во Стратегијата се дадени мисијата, визијата и стратешките приоритети и цели на ЦУ во развојот на ИКТ, како и активностите и неопходните ресурси за нивна реализација. Царинската управа во периодот 2019-2023 година планира да

имплементира повеќе проекти од сите области од царинското работење, кои треба да бидат информатички поддржани и да и помогнат на ЦУ во навремена реализација на предвидените активности за креирање на соодветен административен капацитет и воспоставување на интероперабилност со системите на ЕУ, кои се предуслов за пристапување на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Стратегија за интегритет и борба против корупцијата во ЦУРСМ 2019-2022. За имплементација на оваа Стратегија донесен е *Акционен план* кој содржи мерки со рок на временска реализација 2019-2022 година.

2.3 Поврзаност со надворешни процени

Од 1 до 5 април 2019 година беше спроведена Оценска мисија финансирана од Инструментот за техничка помош и размена на информации - TAIEХ за преглед на јавните расходи на системот за јавни набавки во областа на јавните набавки. Целта на експертската мисија беше пристап до капацитетот на Република Северна Македонија за ефикасно спроведување на судските одлуки во граѓански, вклучувајќи и трговски работи. За таа цел, процената е направена врз основа на проучување на законските и институционалните одредби, како и на голем број конкретни случаи. Експертите доставија серија препораки во врска со структурите за спроведување, постапките и нивната ефикасност.

Беше спроведена евалуација на фискалната транспарентност во април/мај 2018 година од страна на ММФ и Извештајот беше објавен во октомври 2018 година. Беа земени предвид бројните препораки, притоа дефинирајќи ги активностите кои се однесуваат на известувањето за транспарентно владино известување.

Процена на управувањето со јавни инвестиции (ПИМА)

Како одговор на барање на Владата, во координација со Министерството за финансии (МФ), од 21 јануари до 4 февруари 2020 година, тим од експерти од Секторот за фискални прашања на Меѓународниот монетарен фонд (ММФ), Светска банка, и Европскиот суд на ревизори, ја спроведоа Процената за управување со јавните инвестиции, чија цел беше да се оцени квалитетот на практиките за управување со јавните инвестиции (фокусот е ставен на инфраструктурните проекти). Процената беше обезбедена со финансиска поддршка од Генералниот директорат на ЕУ за соседска политика и преговори за проширување.

Задачите на мисијата беа: (а) проценување на рамката за управување со јавни инвестиции во Северна Македонија; (б) пружање помош на властите при подготовката на стратегија за реформи и приоритизиран акциски план за зајакнување на управувањето со јавни инвестиции; и (в) препорачување на дополнителни области за техничка поддршка што можат да бидат обезбедени од одделот за фискални прашања на ММФ или други развојни партнери.

Конечниот извештај од Процената на управувањето со јавни инвестиции беше доставен од страна на ММФ до Министерството за финансии на 28 април 2020 година. Извештајот го проценува квалитетот (институционалната поставеност и ефективност) на таканаречените Институции за управување со јавните инвестиции во трите главни фази од инвестицискиот циклус: планирање, алокација и спроведување, идентификување наоди и давање препораки за подобрување на рамката за управување со јавните инвестиции.

Врз основа на дадените препораки, ММФ предложи детален Акциски план содржан во Анекс I од Извештајот. Тој дава приоритет на препораките, предлага рокови за имплементација (по години, од 2020 до 2023 година), ги идентификува органите за спроведување и предлага даватели на техничка помош за развој на капацитетите.

Во декември 2020 година, Владата го усвои Акцискиот план за спроведување на препораките од ПИМА, базиран врз основа на препораките предложени во Акцискиот план од Извештајот за ПИМА за првите две години - 2020 и 2021 година.

Дополнителни информации се прикажани во релевантниот дел од Приоритет 3.

2.4 Координација на донатори

Посветеноста на донаторите за поддршка на реформите за УЈФ и одржување на дијалозите за политиките во земјата продолжува во текот на третата година од спроведувањето на Програмата. За таа цел, со цел да се обезбеди добро планирање и комплементарност на надворешната техничка поддршка, соодветното временско распределување и успешното спроведување на реформите, МФ ќе продолжи да ја координира помошта на донаторите преку водење отворен и инклузивен дијалог за политиките за УЈФ со сите релевантни институции и донатори.

Координацијата на донаторите за УЈФ се врши на следните две нивоа:

Ниво на политика - Совет за УЈФ и Совет за РЈА. Една од главните задачи на Советот за УЈФ е да се олесни дијалогот за политики со релевантните институции и донатори. Членовите на Советот за УЈФ учествуваат во Дијалозите за политики за УЈФ со сите релевантни учесници

Техничко ниво - Секторска работна група за УЈФ - директно поврзана со работните групи основани за развој и следење на стратегиите и документите за политики за потсистемите за УЈФ. Исто така, организирани се посебни состаноци за координација на донатори на оперативно ниво во врска со спроведувањето конкретни мерки за под-области на УЈФ.

Заради пандемијата на Ковид - 19, на 7 октомври 2020 година се одржа еден дијалог за политики за УЈФ. Исто така, состанокот на Специјалната група за РЈА се одржа на 8 октомври 2020 година. На 17 декември 2020 година, се одржа

Секторскиот Мониторинг Комитет за демократија и владеење со сите релевантни учесници, на кој се дискутираше и за УЈФ прашања.

Во декември 2020 година, беа организирани неколку јавни консултации со заинтересираните страни со цел презентирање и дискутирање на Нацрт - законот за буџетите, Нацрт Законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор и Нацрт-Стратегијата за реформа на даночниот систем.

Почнувајќи од почетокот на 2020 година, во следните 3 години (до 2023 година) Министерството за финансии во соработка со други институции (Управата за јавни приходи, Царинската управа, Бирото за јавни набавки, Државната комисија за жалби по јавни набавки и Министерство за економија) ќе спроведе два големи твининг проекти финансирани од ЕУ - ИПА 2018, кои треба да обезбедат поддршка за функциите на МФ во областа на планирање и извршување на буџетот, внатрешна контрола, јавни набавки, како и во областа на даночната и царинската политика и системот и наплатата на приходите:

1. **Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола**, со твининг партнер кој се состои од следните земји-членки на ЕУ: Холандија (Националната академија за економија и финансии на Министерството за финансии), Хрватска (Министерството за финансии), Латвија (Министерството за финансии) и Бугарија (Министерството за финансии).
2. **Подобрување на наплатата на приходите и даночната и царинска политика**, со твининг партнер кој се состои од следните земји-членки на ЕУ: Австрија (Агенција за европска интеграција и економски развој заедно со

Федералното министерство за финансии) и Хрватска (Министерството за финансии - Царинска и даночна управа).

Техничката помош на Одделот за фискални прашања на ММФ за даночната администрација на Република Северна Македонија е клучна за успешно спроведување на предвидените стратешки приоритети, мерки и активности. Покрај тоа, постојаната поддршка на ММФ за долгорочните процеси на модернизација и веќе развиените реформски програми во голема мерка ќе придонесе за обезбедување непречено управување со промените со цел воспоставување на електронска администрација на даноците и подобрување на управувањето со јавните финансии - мобилизација на приходите.

Во областа на надворешна ревизија, претставниците на ДЗР воспоставија соработка со експерти на SIGMA (ППРУ) за да изготват насоки за ревизија на завршната сметка на државниот буџет. Како дел од активностите, беа одржани неколку работни средби и работилници за презентирање на искуствата на Обединетото Кралство и Латвија во оваа област. Како резултат на овие активности, во 2020 година беа изготвени Насоки за вршење на ревизијата на завршната сметка на Буџетот на државата.

ДЗР ја продолжува својата соработка со Фондацијата за демократија Вестминстер преку спроведување на нов проект под назив „Зголемување на одговорноста и транспарентноста во Македонија преку подобро спроведување на препораките од ДЗР“, со поддршка од Британската влада. Планираните активности во рамките на овој проект се однесуваат на спроведувањето на Комуникациската стратегија на ДЗР за периодот 2020 - 2023 година, со фокус на комуникацијата на ДЗР со медиумите и новинарите. Првичните проектни активности започнаа во февруари 2020 година и беа планирани да се реализираат до јули 2020 година, но поради околностите предизвикани од пандемијата на коронавирусот, активностите се очекува да бидат завршени во февруари 2021 година.

Во 2020 година, на Државниот завод за ревизија му е одобрен грант од страна на Иницијативата за развој на ИНТОСАИ - IDI, за поддршка заради одржување на континуитет на работењето во услови на COVID-19 пандемијата. Одобрениот грант во износ од 10 илјади евра е наменет за набавка на компјутерска опрема – лаптопи кои се потребни за ефективно и ефикасно извршување на ревизија на терен и работа од далечина.

2.5 Човечки, ИТ и финансиски ресурси - административни капацитети

Прашањето за зајакнување на административните капацитети во однос на спроведувањето на Програмата за реформа на УЈФ се разгледува на 3 нивоа:

1. Стратегијата за РЈА и Акцискиот план обрнуваат посебно внимание на капацитетите за човечки ресурси, капацитетите за планирање политики, е-услугите, обезбедувањето услуги и ориентацијата кон координација на резултатите во однос на зајакнување на раководната одговорност, внатрешната контрола и подобрување на транспарентноста во целата јавна администрација.
2. Програмата за реформа на УЈФ предвидува бројни мерки и активности поврзани со развојот на административните капацитети и ИТ системите на сите институции вклучени во УЈФ. Мерките и активностите во рамките на секој приоритет се дефинирани со земање предвид на постојните капацитети за човечки ресурси на институциите вклучени во УЈФ, но се предлагаат и посебни активности за понатамошно градење на капацитетите врз основа на плановите за идни вработувања како дел од реформскиот процес. Бројните резултати во Програмата се поврзани со градење на капацитетите на институциите вклучени во УЈФ преку нови вработувања, унапредување на знаењето и развивање вештини и надградување, што ќе се постигне преку разни форми на техничка поддршка и обуки. Ова има за цел привлекување, освежување и создавање квалификувана и мотивирана работна сила. Подобрувањата во деловните процеси (во областа на оданочување, царини, внатрешна контрола, јавни набавки и други области) ќе создадат простор за професионален развој на јавните службеници, додека новите интегрирани ИТ системи (за УЈП и ИИСУФ за Министерството за финансии) се ориентирани кон порационално, одржливо и економично управување со јавната администрација и јавните ресурси.
3. Исто така, стратешките планови на институционално ниво се подготвуваат на 3-годишна основа и даваат преглед на целите и задачите на секоја одделна институција, активностите за постигнување на тие цели, ефектите и очекуваните резултати и човечките и финансиските ресурси за нивна реализација. Освен тоа, во согласност со Законот за административни службеници, сите јавни институции подготвуваат годишни планови за обука.

Сите утврдени гапови се надминуваат од страна на релевантните постојни тела за обука основани во секторот, како и во рамките на разните донаторски проекти кои моментално се спроведуваат и планираат. Исто така, се очекува дека планираното основање на Школата за јавни финансии, кое ќе биде поддржано во рамките на твининг-проектот на ЕУ *Зајакнување на функциите на планирање на буџетот, извршување и внатрешна контрола*, ќе придонесе за подобрување на знаењето и вештините на релевантниот персонал.

Програмата за реформа на УЈФ предвидува дека сите приоритети, мерки и активности да се финансираат преку два главни извора: државниот буџет и проекти за развој на капацитети или техничка помош финансирани од донатори. Програмата предвидува резиме на познатите проценети трошоци во време на подготовка на документот. Покрај тоа, секој годишен Акциски план ја прокажува процената на трошоците и изворите на средства потребни за спроведување на планираните активности.

Во рамките на анализата на трошоци и придобивки и процената на влијанието на регулативата извршени во рамките на секој стратешки документ се предвидени релевантни финансиски средства.

Напредокот во зајакнувањето на капацитетите на институциите вклучени во УЈФ е дополнително образложен во рамките на статусот на спроведувањето конкретни активности планирани во Програмата (Дел 4. Процена на спроведувањето на Акцискиот план за 2020 година).

Покрај редовното буџетско финансирање, беше дадена значителна поддршка во текот на подготвувањето и спроведувањето на Програмата од страна на Европската комисија (ИПА проекти, Инструмент за техничка помош и размена на информации - TAIEH, SIGMA (ППРУ). Поддршка беше обезбедена и од Светската банка, ММФ, ОЕСР (OECD), како и преку разни билатерални програми.

3. Целокупен напредок во спроведувањето на Програмата - Резиме на постигнатиот напредок во текот на периодот на известување

Подобрена фискална рамка

Одредбите со кои се пропишуваат нумерички фискални правила и воспоставување и регулирање на работата на Фискалниот Совет се разработени во Нацрт- законот за буџетите. Нацрт Законот за буџети беше финализиран и доставен до Владата за усвојување на крајот на декември 2020 г.

Во областа на зајакнување на проектирањето, создавањето на нов модел за микросимулација во програмскиот јазик „R“ што започна во третиот квартал од 2019 година, продолжува со активности на ИПА твининг проектот *Подобрување на наплатата на приходите и даночната и царинска политика*, каде што главната цел е да се надоградат тековните модели за микросимулација „R“ за директно и индиректно оданочување во модел заснован на застапник (ABM) со динамична компонента за ефекти во однесувањето (бихејвиорални ефекти) помеѓу застапниците. Врз основа на податоци за микросимулација поврзани со директно оданочување обезбедени од страна на Управата за јавни приходи, беше извршено тестирање со различни модели за машинско учење во насока на изградба на динамичка компонента за бихејвиорални ефекти.

МФ, со поддршка на твининг експертите, изработи Извештај за даночни расходи, кој претставува прв ваков извештај за Република Северна Македонија.

Секторот за макроекономска политика во МФ започна со понатамошно развивање на макроекономскиот модел преку примена на различни методи за квартална дистрибуција на податоците за националните сметки, и преку повторно проценување на страната на понуда на моделот со користење на знаењето стекнато во рамките на претходните твининг проекти на ЕУ.

Во областа на статистиката, ДЗС продолжува со активностите од *Компонента 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во областа на макроекономската статистика* на ИПА проектот *Подобрување на производството и дисеминација на статистиката*, насочени кон постигнување поголема достапност до податоците за подобро проектирање на БДП.

Мобилизација на приходите

Активностите поврзани со усогласување на даночното и царинското законодавство ќе се спроведуваат со твининг поддршка во рамките на ЕУ-ИПА

2018 твининг проектот „Подобрување на наплата на приходи и даночна и царинска политика“. Проектните активности започнаа во мај 2020 година. Беа реализирани неколку работилници поврзани со гап анализата на одредбите од националното законодавството во областа на данок на додадена вредност, акцизи, даночна постапка и Царински законик, во споредба со најновото законодавство на ЕУ и најдобрите практики и образложување на пишаните препораки за подобрување на Законот за акцизи.

ИТ систем салата во УЈП - Генерална дирекција Скопје е завршена.

Продолжи процесот на надградување и одржување на постојните потсистеми на УЈП и ИТ опремата, но како последица на ново настанатата криза со Корона вирусот Covid-19, некои од отпочнатите активности се одложени поради воведувањето на вонредната состојба. Во тек е надградбата на е-персоналниот данок на доход. Започна надградбата и одржувањето на е-даноци. Изготвена е техничка спецификација за апликациски модул Управување со долгови и постапки за наплата на долгови.

Започнаа активностите под *Компонента 4: Оперативни и административни капацитети на Управата за јавни приходи за спроведување на националното законодавство, подобрени ИТ услуги и постапки на ИПА твининг проектот, Подобрување на наплатата на приходите и даночната и царинска политика*, поврзани со наплатата на даноци, поврат на ДДВ, автоматска размена на податоци, модернизацијата на УЈП и професионални и етички стандарди.

Во областа на царинско работење, во текот на периодот на известување, беа усвоени неколку акти и прописи, во смисла на преземање мерки со цел справување и ублажување на ефектите од пандемијата на Ковид-19.

Царинската управа подготви *Упатства за царински прашања поврзани со вонредна состојба поради коронавирусот*, со цел понуда на упатства на учесниците, со практични решенија кои произлегуваат од постојната законска рамка (примена на царински прописи во процесот на донесување одлуки, царински постапки и формалности, како и примена на постапките поврзани со акцизната стока).

Изработен е Национален план за имплементација на НКТС фаза 5 и истиот е доставен до DG TAXUD.

Од воведувањето на СОЦДАД во јуни 2019 година, околу 60% од вкупниот извоз во Република Северна Македонија се одвива преку поедноставени царински постапки, што практично значи дека два од три камиони извозот го вршат без доаѓање на царински терминал, со што веќе немаат трошоци за царински

терминал, ниту трошоци за празници или неработни денови, имајќи во предвид дека системот работи 24 часа, 7 дена во неделата.

Почнувајќи од 1 април 2020 година, царинската постапка за извоз преку новиот софтвер е целосно без хартија. Пилот постапката за целосно безхартиен увоз започна, со цел сите царински постапки да бидат целосно бесхартиени до крајот на 2021 година.

Во 2020 година Царинската управа успешно претседаваше со ЦЕФТА поткомитетот за царина и потекло на стоки, каде главни приоритети на македонското претседателство со ЦЕФТА поткомитетот беа следниве: понатамошно олеснување на трговијата со стоки, поголема интеграција на ЦЕФТА пазарот со пазарот на ЕУ и промовирање на е-трговијата и безхартиената царина.

Република Северна Македонија преку Царинската управа е првата земја во регионот на ЦЕФТА што поднесува официјално барање за започнување на процесот за меѓународно признавање на издадените одобренија за Овластен економски оператор (ОЕО) за царински поедноставувања и за безбедност и сигурност. Царинската управа интензивно ја промовира оваа програма и меѓу економските оператори, со што се зголемува интересот кај економските оператори за овој вид на одобрение што придонесува и за зголемување на разбирањето од нивна страна што претставува самиот концепт, кое е неговото значење и кои се придобивките со поседувањето на ваков вид на одобрение.

Планирање и буџетирање

По коментарите добиени од Светската банка, ММФ и Делегацијата на ЕУ, Министерството за финансии поддржано од експерти од Светска банка, финансирани од Владата на Обединетото Кралство, во текот на 2020 година, интензивно работеше на финализирање на Нацрт-верзијата на новиот Закон за буџетите, подготвувањето предлози за одредени области вклучени во законот (среднорочна фискална стратегија, структура на буџетските документи, организациска структура, регистар за субјектите од јавниот сектор, фискални правила). МФ го спроведе процесот на јавна консултација во четвртиот квартал на 2020 година, преку објавување на Нацрт-законот за буџетите во Единствениот електронски регистар на прописи на Република Северна Македонија - ЕНЕР и дополнително организирање на јавна дебата и последователно го достави законот до Владата за негово усвојување.

Покрај тоа, во текот на 2020 година, МФ, во соработка со Светската банка, Владата на Обединетото кралство и ЕУ (преку планираниот ИПА 2018 твининг проект, Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна

контрола), продолжи да работи на подготовка на спроведувањето на законската регулатива - подзаконските акти, насоките, прирачниците, итн. - насочени кон операционализација на Законот за буџетите и понатамошни подобрувања на системот на УЈФ.

Активностите поврзани со програмското буџетирање ќе се спроведуваат како дел од процесот за подготовка на методологијата и насоките за програмско буџетирање.

Првата Процена на управувањето со јавни инвестиции во Северна Македонија се спроведе во периодот од 21 јануари до 4 февруари 2020 година, од страна на тим на експерти од Секторот за фискални прашања на Меѓународниот монетарен фонд (ММФ), Светската банка и Европскиот суд на ревизори, под координација на МФ. Конечниот извештај од Процената на управувањето со јавни инвестиции беше доставен од страна на ММФ на крајот на април 2020 година. Извештајот го проценува квалитетот (институционалната поставеност и ефективноста) на таканаречените Институции за управување со јавните инвестиции во трите главни фази од инвестицискиот циклус: планирање, распределување и спроведување, идентификување наоди и давање препораки за подобрување на рамката за управување со јавните инвестиции. Врз основа на дадените препораки, ММФ предложи детален Акциски план содржан во Анекс I од Извештајот. Акцискиот план за спроведување на препораките за ПИМА е усвоен од страна на Владата на Република Северна Македонија во декември 2020 година.

Во областа на статистиката, продолжи спроведувањето на активностите насочени кон развивање на капацитет за компилација на табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава, започнати во рамките на ИПА проектот “Подобрување на производството и дисеминација на статистиката”.

Извршување на Буџетот

Во текот на 2020 година, Министерството за финансии работеше на ажурирање на постојната техничка спецификација за ИИСУФ (ИФМИС) со техничка помош од Светската банка, врз основа на која треба да се изготви тендерско досие и да се спроведе јавна набавка за новиот интегриран систем во текот на 2021 година.

Истовремено, Министерството за финансии водеше разговори со ЕУ, Светска банка и други донатори околу опциите за финансирање на ИИСУФ.

Објавувањето збирни извештаи од евидентирани податоци за пријавените обврски во согласност со Законот за пријавување и евиденција на обврски се врши постојано. Последниот објавен извештај на веб-страницата на МФ е за четвртиот квартал од 2020 година.

Стратегијата за управување со јавниот долг за периодот 2021 - 2023 година со изгледи до 2025 година е усвоена од Владата во декември 2020 година, заедно со ревидираната Фискална стратегија за периодот 2021 - 2023 година со изгледи до 2025 г.

Во областа на јавни набавки, сите соодветни подзаконски акти кои произлегуваат од новиот Закон за јавни набавки и новиот Закон за јавни набавки од областа на одбраната и безбедноста беа усвоени и објавени во „Службен весник на Република Северна Македонија“. Исто така, БЈН подготви и објави на својата веб-страница ажурирани брошури и упатства, што соодветствуваат со новиот Закон за јавни набавки, како и често поставувани прашања (ЧПП), поврзани со имплементацијата на новиот Закон за јавни набавки. Во однос на зајакнувањето на капацитетите на договорните органи и службените лица одговорни за јавни набавки, во периодот јануари – декември 2020 година, БЈН одржа 14 редовни обуки, со 225 учесници, 13 обуки за ресертификација, со 235 учесници, и 1 обука за обучувачи, на која учествуваа 20 учесници.

Од експертите на твининг проектот, подготвен и доставен е Извештај за процена на законодавството за јавни набавки во Северна Македонија, со препораки во врска со законодавството и зајакнување на капацитетите од областа на јавните набавки.

Тендерската постапка за развивање платформа за е-пазар и е-каталози и систем за обработка на ДКЖН е завршена и избран е понудувач/носител на набавката за имплементација на проектот. БЈН, ДКЖН и носителот на набавката започнаа со развој на платформата.

Со цел зголемување на транспарентноста и пристапноста до податоците за договорите за јавни набавки, поврзани со кризата предизвикана од Ковид-19 во ЕСЈН беше нова воведена алатка за полесно означување на договорите за јавни набавки поврзани со Ковид-19. Оваа алатка обезбедува специјално обележување на известувањата за доделување договори за јавна набавка објавени на ЕСЈН за спроведените преговарани постапки, кои се поврзани со кризата предизвикана од корона вирусот.

Административниот капацитет на БЈН е зајакнат со 11 нови вработувања реализирани во 2020 година.

Во областа на системот на ЈПП, во изминатиот период Министерството за економија работеше на подготовка на новиот Закон за ЈПП, со техничка помош од Светска банка и ЕУ твининг проектот *Зајакнување на функциите на буџетското планирање, извршување и внатрешна контрола*. Извештајот за правната анализа со препораки за законско регулирање на оваа област е изготвен од страна на

експертите на Светска банка и доставен до Министерството за економија на крајот на јули 2020 година. Исто така, во рамките на ЕУ твининг проектот беше подготвена Нацрт-анализа за законската рамка за ЈПП и концесии со препораки. Врз основа на овие анализи, беше изготвен Нацрт закон за ЈПП, кој беше испратен до СЕП на крајот на месец декември 2020 г. заради негово доставување на мислење во ЕК.

Исто така, со помош од Светската банка, Министерството за економија работеше на анализа и развој на техничките спецификации за воспоставување на единствен електронски систем за ЈПП, со модули потребни за да се обезбеди спроведување на целосната постапка за доделување договори поврзани со воспоставувањето јавно-приватно партнерство, од објавувањето до склучувањето договор што ќе генерира Регистар на склучени договори.

Во областа на статистиката, се продолжи со активностите поврзани со воспоставување сметки на општата влада во согласност со ЕСС 2010 и дополнително зајакнување на статистичките услуги во областа на ИТ, во рамките на ИПА проектот Подобрување на производството и дисеминација на статистиката.

Во март 2020 година, во ДЗС беше доставена и инсталирана ИТ опрема, како резултат на тендерската постапка за купување хардвер. Исто така, во рамки на проектот беше изработен документ во кој се дефинирани деловните услови за различни делови од реструктурираниот ИТ систем за креирање на статистички податоци.

Транспарентно владино известување

Во февруари 2020 година, МФ лансираше нова алатка за транспарентност за јавниот долг javendolg.open.finance.gov.mk, подготвена со поддршка од Меѓународниот републикански институт и УСАИД. Платформата опфаќа пет дела: јавен долг и неговите компоненти, движења на долгот по години, финансирање на јавниот долг во 2020 година, издавање хартии од вредност и долгот на јавните компании за секоја од нив одделно, како и очекуваното позајмување и отплата од страна на претпријатијата во 2020 година, кои се објавени на оваа платформа.

Во јуни 2020 година, пакетот податоци од порталот „Отворени финансии“ беше проширен со податоци за трансакции на општините.

Новата фискална стратегија за периодот 2021-2023 година е дополнително подобрена со податоците за реализацијата во првиот квартал на 2020 година, како

и податоците за износот на капиталните инвестиции изразени преку инвестициони програми на јавни претпријатија и компании на централно ниво.

Во октомври 2020 г., Министерството за финансии започна редовна пракса на објава на податоци за приходи и расходи на јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост на ниво на претпријатие на квартално ниво и на податоци за извршување на буџетот на локалната власт (фискална табела за локална власт) на квартално ниво.

Внатрешна контрола

Новиот Нацрт закон за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор беше објавен на ЕНЕР на 3 ноември 2020 година, а на 15 декември 2020 беше организирана јавна расправа со заинтересираните страни. Согласно добиените коментари од ЕНЕР и јавната расправа, нацрт законот беше финализиран и разгледан од Економскиот совет на Владата и последователно усвоен од страна на Владата на 28 декември 2020 година. Во почетокот на јануари 2021 година, предлог законот ќе биде доставен до Собранието заради усвојување.

Извештајот за напредокот во спроведувањето на Стратегијата за развој на јавна внатрешна финансиска контрола (со Акциски план за периодот од 2019 до 2021 година), за периодот од јули - декември 2019 година и јануари- јуни 2020 година беа усвоени од Комитетот за следење на спроведувањето на политиката на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор во јануари и јули 2020 година, соодветно.

Активностите во рамките на ЕУ ИПА 2018 твининг проектот *Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола* започнаа во јуни 2020 година, и тие се спроведуваат со забавена динамика поради пандемијата предизвикана од коронавирусот (Ковид-19).

Во 2020 година, ЦЕХ продолжи со активностите за проценка на клучните контролни активности во Министерството за труд и социјална политика, во рамките на холандската билатерална поддршка.

Годишниот извештај за функционирање на системот за јавна внатрешна финансиска контрола за 2019 година беше усвоен од Владата на Република Северна Македонија во август 2020 година.

Надворешна контрола и парламентарен надзор

На седницата на Собранието на Република Северна Македонија одржана на 12 декември 2019 година за нов Главен државен ревизор е избран м-р Максим Ацевски, а на седницата на Собранието на Република Северна Македонија одржана на 4 февруари 2020 година за нов Заменик на главниот државен ревизор

е избран Орхан Адеми, со што се обезбедени услови за непречено раководење и организирање на работењето на Државниот завод за ревизија.

Аспекти на препораките содржани во Извештајот за Република Северна Македонија за 2020 година на Европската комисија и Програмата за реформа на УЈФ се содржани во стратешките документи на ДЗР, како што се:

- Стратегијата за развој на ДЗР 2018 – 2022;
- ИТ Стратегијата на ДЗР 2018 – 2022;
- Стратегијата за управување со човечките ресурси 2020 – 2023 година;
- Комуникациската стратегија на ДЗР 2020 – 2023 година;
- Стратегијата за управување со ризиците на Државниот завод за ревизија 2020-2023 година;
- Упатство за стратешко и годишно планирање на ревизиите;
- Одлука за определување на стратешки цели за ревизии на Државниот завод за ревизија за период 2021 – 2023 година и за приоритетни области за ревизии по сектори кои вршат ревизија, и
- Стратешки план за ревизија 2021 – 2023 година.

Последните шест горенаведени стратешки документи се донесени во 2020 година.

Врз основа на Комуникациската стратегија на ДЗР за 2020-2023 година донесена кон средината на февруари 2020 година, Државниот завод за ревизија во 2020 година презеде неколку активности со цел да ја зголеми транспарентноста и одговорноста, вклучително и активности во рамките на проектот финансиран од британската влада, кој е спроведуван од Вестминстер фондацијата за демократија (WFD) во соработка на РЕСИС - Институт за истражување на социјалниот развој од Скопје, кои се фокусираат на комуникациите на ДЗР со медиумите и новинарите.

Врз основа на препораките за натамошен развој на процесот на стратешко и годишно планирање на ревизиите дадени од експертите во претходниот Твининг проект, беше изготвено и усвоено Упатство за стратешко и годишно планирање на ревизиите. Упатството преставуваше основа за изготвување на Одлуката за определување на стратешки цели за ревизии на Државниот завод за ревизија за период 2021 – 2023 година и за приоритетни области за ревизии по сектори кои вршат ревизија, која беше донесена кон средината на ноември 2020 година, како и за изготвување на Стратешкиот план за ревизија на ДЗР за период 2021 – 2023 година донесен во декември 2020 година. Врз основа на претходно споменатите стратешки документи за ревизија се изготви Годишната програма за работа на ДЗР за 2021 година.

Значајни аспекти на ревизорските процеси беа подобруени со донесување на следните акти:

- Процедура за начинот на работење на Стручното тело во Државниот завод за ревизија;
- Програма за ревизија на јавните набавки согласно новиот Закон за јавните набавки;
- Нов Правилник за начинот на вршење на државната ревизија („Сл. весник на РСМ“, бр. 264 од 5.11.2020 година), и
- Измени и дополнувања на Прирачникот на ревизија на регуларност, со цел да се спроведат препораките од претходниот Твининг проект за имплементација на ISSAI стандардите во ревизорскиот процес.

Институционалните капацитети на ДЗР во 2020 година беа зајакнати со зголемување на бројот на вработените во ДЗР на 97, како резултат на 14 нови вработувања, додека 2 вработени ја напуштија организацијата поради пензионирање.

Со цел подобрување на институционалните капацитети на ДЗР, во септември 2020 година донесени се нови акти за внатрешна организација и систематизација на работните места во ДЗР, врз основа на претходно спроведена функционална анализа, за кои се добиени согласности од надлежните министерства.

ДЗР успешно го заврши спроведувањето на Годишната програма за 2019 година со издавање на сите 90 конечни ревизорски извештаи и нивно доставување до Собранието на Република Северна Македонија и објавување на веб-страницата на ДЗР.

Годишниот извештај за извршени ревизии и работење на ДЗР за 2019 година е изготвен и доставен до Собранието на Република Северна Македонија во законски предвидениот рок до крајот на јуни 2020 година и истиот е достапен на веб-страницата на ДЗР, како и доставен до Претседателот и секој пратеник во Собранието на Република Северна Македонија, со цел нивно запознавање со содржината на Годишниот извештај.

Капацитетите на Државниот завод за ревизија за спроведување на ревизиите за успешност постојано се надградуваат. Со Годишната програма за работа за 2020 година се опфатени вкупно 8 ревизии на успешност, вклучително и две меѓународни кооперативни ревизии. Исто така, ДЗР спроведува две ревизии кои се однесуваат на аспекти на мерките за справување со кризата предизвикана од глобалната пандемија со корона вирусот Ковид-19.

Согласно Годишниот извештај за извршените ревизии и за работата на Државниот завод за ревизија за 2019 година објавен во јуни 2020 година, со извршените ревизии од Годишната програма за работа на ДЗР за 2018 и 2019 година, преземени се мерки по 789 препораки или постапувањето по препораките е 76,6%.

Како резултат на активностите од претходниот Твининг, ДЗР има јасни препораки во однос на тоа што е потребно за развивање на квалитетна собраниска дискусија за ревизорските извештаи и каков треба да биде очекуваниот ефект од разгледувањето на ревизорските извештаи во Собранието. Овие препораки беа појдовна основа за новиот Твининг проект „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“ МК 18 ИПА ФИ 03 20, кој ќе започне да се реализира во февруари 2021 година и ќе трае во наредните 21 месец.

4. Процена на спроведувањето на Акцискиот план за 2020 година

4.1. Приоритет 1: подобрена фискална рамка

Мерка 1: подготовка, усвојување и спроведување фискални правила

Воспоставувањето фискални правила и Фискален совет со цел зајакнување на фискалната одржливост на среден рок ќе се регулира со Законот за буџетите. Одредбите со кои се пропишуваат нумерички фискални правила и воспоставување и регулирање на работата на Фискалниот Совет се разработени во Нацрт- законот за буџетите.

Нацрт-законот за буџетите беше објавен во Единствениот национален електронски регистар на прописи на Република Северна Македонија – ЕНЕР за јавни консултации на 1 октомври 2020 година. Дополнително, на 4 декември 2020 г. беше организирана јавна презентација и расправа за нацрт Законот за буџетите со сите заинтересирани страни (Светска банка, ММФ, Европска комисија, експертската јавност, стопанските комори и граѓанските организации). Согласно добиените забелешки, Нацрт-законот беше финализиран и презентиран пред Економскиот Совет на Владата и последователно доставен до Владата за усвојување на крајот на декември 2020 година. По одобрувањето од страна на Владата, што се очекува на почетокот на јануари 2021 година, истиот ќе биде доставен до Собранието за усвојување.

Мерка 2: Зајакнување на проектирањето

Со цел да се исполнат целите за зајакнување на проектирањето, во периодот јануари – декември 2020 година, беа преземени следните активности:

Со цел зајакнување на административните капацитети на вработените од Одделението за проектирање и анализа во рамките на Секторот за јавни приходи и даночна и царинска политика, беа реализирани неколку обуки во соработка со Обединетиот виенски институт (JVI Виена) и Центарот за развој на финансиите

(CEF - Љубљана), поврзани со фискалната рамка и проектирање на приходите. Исто така, во овој период започна да се спроведува новиот ЕУ-ИПА 2018 твининг проект *Подобрување на наплатата на приходите и даночна и царинска политика*, чија втора компонента *„Зајакнување на капацитетите на МФ за спроведување на анализа и предвидување на даночната политика“* е посебно наменета за зајакнување на капацитетот на проектирање на МФ. Во овој период, беа реализирани неколку работилници за модерна анализа на податоци (на пример кодирање во програмскиот јазик „R“, работење со алатката за подготовка на интерактивни извештаи (dashboards) во „Rmarkdown“, итн.) и практични примери за тоа како да се преземаат групи со големи податоци од Интернет (на пример, годишна макро-економска база на податоци на Генералниот директорат за економски и финансиски работи на Европската комисија - АМЕСО итн.).

Создавањето на нов модел за микросимулација во програмскиот јазик „R“ што започна во третиот квартал од 2019 година, продолжува согласно активностите на твининг проектот, каде што главната цел е да се надградат тековните модели за микросимулација „R“ за директно и индиректно оданочување во модели засновани на агенти со динамична компонента за ефекти во однесувањето (бихејвиорални ефекти) помеѓу агентите. Со цел да се постигне ова, во август 2020 година, Управата за јавни приходи обезбеди податоци за микросимулација поврзани со директно оданочување. Овие податоци ни овозможиле да тестираме со различни модели за машинско учење во насока на изградба на динамичка компонента за **бихејвиорални ефекти**. Понатамошната работа на ова поле ќе продолжи во следниот период во согласност со активните планирани во Roll-up Акцискиот план на твининг проектот. Покрај тоа, во областа на микро-симулирањето, Светската банка обезбеди обука во програмскиот јазик “Python“ и платформата „GitHub“, каде главниот фокус беше ставен на тоа како да се дизајнира моделот, како да се постават фактори за раст, да се подготват реформи, да се спроведат разни реформи во моделот за процена на приходите и ефектот на дистрибуцијата.

Како резултат на успешните активности спроведени со твининг проектот, беше изработен прв Извештај за даночни расходи во Република Северна Македонија. Пресметката и објавувањето на даночните расходи е дел и од Акцискиот план за фискална транспарентност, кој беше донесен од страна на Министерството за финансии со цел исполнување на обврските кои произлегоа од Извештајот за фискална транспарентност на ММФ, каде беше дадена препорака за редовно годишно објавување на извештај за даночните расходи. Исто така правењето на овој извештај е еден од условите за добивање на макро-финансиска помош од страна на ЕУ.

Понатамошен развој на макроекономскиот модел (П1М2А4)

Макроекономскиот модел што беше изграден за време на твининг проектот на ЕУ „Зајакнување на капацитетот на МФ за макроекономска анализа и креирање политики“ е функционален и се применува. Притоа, со цел негово понатамошно развивање, МФ имаше намера да користи одредени дезагрегирани квартални податоци од националните сметки, кои претходно требаше да бидат објавени од ДЗС. Но, имајќи предвид дека нивното објавување беше одложено од ДЗС, Секторот за макроекономска политика во МФ веќе започна со понатамошен развој на моделот со примена на различни методи за квартална дистрибуција на податоците од годишните национални сметки, и со повторно проценување на страната на понудата на моделот, со користење на знаењето стекнато во рамките на твининг проектот на ЕУ „Зајакнување на капацитетот на Министерството за финансии за макроекономска анализа и креирање политики“ и последователните мисии во рамките на твининг проектот на ЕУ „Зајакнување на среднорочното буџетирање за ефективно управување со јавните финансии“. Оттука, сметаме дека не е потребна техничката помош што беше претходно планирана за оваа активност.

Мерка 3: Зголемена достапност на податоци за подобро проектирање на БДП

Оваа мерка ќе се реализира како дел од Компонентата 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во полето на макроекономската статистика во рамките на проектот Подобрување на производството и дисеминација на статистиката, финансиран во рамките на ИПА 2017.

Во периодот од 20 јануари до 24 јануари 2020 година беше спроведена една мисија, а реализирани беа следните активности:

- ✓ Анализа на вработувањето и платени работни часови врз основа на барањата на ЕСС; направени се квартални и годишни податоци.
- ✓ Дискусија за тековната состојба при составувањето и трансмисија на податоците за националните сметки за бруто - инвестиции и промените во залихите - извори на податоци, покриеност, идентификување на недостатоци во проценките на промените во залихите; обележување на тековниот инвентар, подобрување на проценките за промените во залихите.
- ✓ Анализирани се и разгледани главните извори на податоци што се однесуваат на податоците на БДП според доходовниот метод, вработеност и изработени/платени работни часови врз основа на барањата на ЕСС 2010. Во меѓувреме, се разгледаа и анализираа достапните информации од ДЗС (Одделение за пазар на труд - код по код од базата на податоци, со цел да се подготви релевантен модел за БДП според доходовен пристап).

- ✓ Активности започнати во врска со: подобрување на кварталните податоци на БДП и дополнителни податоци според Рег 549/2013 ЕСС 2010 година, Програма за трансмисија на податоци во Анекс Б - на пр. вклучувајќи го и БДП според доходовен пристап, вработеност и платени работни часови, продуктивност на трудот, промени во залихите и бруто инвестиции. ЕСС 2010 DTP за табели: 0110, 0111 и 0303.

Во периодот од 19 до 30 октомври 2020 година беше спроведена експертска мисија, во рамките на која беше направена беше елаборација на финалниот метод за пресметка на вработените и работните часови. Податоците за работните часови од Анкетата за работна сила за периодот 2019 и првите два квартали од 2020 година се испратени до експертите во ноември 2020 г.

4.2. Приоритет 2: мобилизација на приходите

Мерка 1: Зајакната законска рамка за приходите, усогласена со законодавството на ЕУ

Оваа мерка ќе се спроведува со твининг поддршка во рамките на ЕУ-ИПА 2018 твининг проектот „Подобрување на наплата на приходи и даночна и царинска политика“. Поконкретно, Компонентата 1 од твининг проектот е поврзана со усогласување на даночното и царинско законодавство со законодавството, стандардите и најдобрите практики на ЕУ.

Проектот започна на 21 јануари 2020 година и ќе се спроведува во следните 36 месеци со твининг партнери од Австрија и Хрватска.

Проектните активности поврзани со усогласувањето на даночното и царинското законодавство започнаа во мај 2020 година.

До крајот на 2020 година, во рамките на компонентата 1, беа реализирани 10 работилници. Конкретно, работилниците беа поврзани со: гап анализа на националните законодавни одредби во областа на данокот на додадена вредност, акцизи, даночна постапка, данок на личен доход, данок на добивка, царински мерки за заштита на правата на интелектуална сопственост и Царински законик, во споредба со најновото законодавство на ЕУ и најдобрите практики; образложување на писмените препораки за подобрување на Законот за акцизи и Законот за данокот на додадена вредност; подготовка на Извештаи за нормативната рамка за суспендирање на автономни царински стапки, поволен тарифен третман на стоки за крајна употреба, гаранции за царински долг и отпишување на ненаплатени побарувања, царински надоместоци и за подготовка

и усогласување на Царинскиот закон (нов Царински закон на Унијата) и подзаконски акти со законодавството на ЕУ.

Заради моменталната ситуацијата со пандемијата предизвикана од Коронавирусот (Ковид-19), работилниците беа спроведени преку видео конференција.

Во следниот период, јануари - април 2021 година планирано е да се реализираат активности за подготовка на гап анализа на Законот за данок на моторни возила, Законот за Управата за јавни приходи, Законот за Царинската управа и Законот за царинска тарифа; за изработка на препораки за подобрување на Законот за акцизи во делот на акцизите на алкохол и за изготвување на нов Царински законик и одредби за имплементирање усогласени со законодавството на ЕУ.

Мерка 2: подобрени даночни и царински услуги и постапки

Во врска со спроведувањето на проектните активности на Програмата за модернизација и Стратешкиот план на УЈП, беше постигнат следниот напредок:

Проектот финансиран со ИПА 2/ЕУИФ 2014 „Развивање и реструктурирање на работните процеси за новиот даночен интегриран ИТ систем“ официјално заврши на 31 јануари 2019 година со кој беа реализирани следните резултати: моделирани деловни процеси (BPM2) кои го покажуваат шаблонот на глобалните деловни процеси што треба да се реструктурира и интегрира во новиот ИТ систем („ТО-ВЕ“ систем), техничката спецификација за хардверот и софтверот за новиот интегриран ИТ систем и контрола на квалитетот - техничка поддршка за спроведување.

Набавката на алатката за моделирани работни процеси - BMR (софтвер и лиценци) беа неуспешно завршени, бидејќи немаше економски оператор кој ги исполнува критериумите. Постапката треба да се повтори во наредниот извештаен период.

Во однос на софтверот за новиот интегриран даночен ИТ систем и техничка поддршка за контрола на квалитет при поставувањето на софтверот Управата за јавни приходи во соработка со Министерството за финансии е во процес на аплицирање за нов проект за финансирање на развој на новиот ИИСУФ и проширување на новиот ИТ систем на УЈП.

Управата за јавни приходи, Министерството за финансии и Светска Банка во координација со ДЕУ одржуваат виртуелни состаноци и имаат постојана електронска комуникација во рамките на аплицирањето за новиот проект за финансирање на новиот ИИСУФ и проширување на новиот ИТ систем на УЈП.

ИТ систем салата во Генерална дирекција - Скопје е функционална и ставена во употреба.

Во врска со надградбата на постојните ИТ потсистеми и опремата на УЈП, одржување, лиценци, итн., како последица на ново настанатата криза со Корона вирусот Covid -19, отпочнатите активности и/или подготвената техничка спецификација воглавно се одложени поради воведувањето на вонредната состојба. Во овој дел имплементирани се следните активности :

Во тек е процесот на надградба и одржување на е - персонален данок на доход.

- Започна надградбата и одржувањето на е-даноци.

- Изготвена е Техничка спецификација за апликациски модул Управување со долгови и постапки за наплата на долгови. Доставено е барање - согласност од Владата на Република Северна Македонија за спроведување на постапка за јавна набавка.

УЈП е една од корисниците на новиот ЕУ-ИПА 2018 твининг проект „Подобрување на наплатата на приходи и даночна и царинска политика“, што започна во јануари 2020 година. Всушност, компонентата 4 *Подобрени оперативни и административни капацитети на Управата за јавни приходи за спроведување на националното законодавство, ИТ услугите и постапките* е конкретно наменета за зајакнување на капацитетите на УЈП.

Од крајот на декември 2020 година, започнаа 10 активности, поврзани со наплата на даноци, поврат на ДДВ, автоматска размена на податоци, модернизација на УЈП и професионални и етички стандарди, извештај за проценка на новиот ажуриран метод на БЕПС за даночна контрола. Во активностите учествуваа 56 претставници на УЈП. Поради здравствената и економската криза предизвикана од пандемијата КОВИД-19, активностите на проектот беа организирани и спроведени виртуелно.

Во овој период, беа усвоени следните акти и прописи поврзани со царинското работење:

- Уредби за распоредување на одредени стоки во комбинираната номенклатура согласно со регулативите на Европската комисија (Сл. весник бр.222/2020, 281/2020), со кои се врши усогласување со Регулациите на Комисијата на ЕУ за распоредување на одредени стоки во Комбинираната номенклатура,
- Донесена е Одлука за усогласување и менување на Царинската тарифа за 2021 година (Сл. Весник 282/2020) со која се врши усогласување со Регулацијата (ЕЕС) бр. 1577 на ЕУ од 30.10.2020 година.

Во периодот јануари 2020– декември 2020 година донесени се дополнителни акти и регулативи во врска со царинското работење заради полесно справување со Ковид кризата:

- **Упатство за царински прашања поврзани со вонредната состојба COVID-19**
Целта на овој документ е во време на криза, да им се понудат на засегнатите страни насоки за практични решенија кои произлегуваат од постоечката законска рамка.
- Во насока на подобро регулирање на трговијата, во услови на примена на вонредни мерки, Царинската управа донесе **Насока за движење на стоките низ зелените коридори** за Западен Балкан за да се обезбеди приоритетен пристап на стоките утврдени на приоритетна листа, изготвена од страна на ЦЕФТА членките.
- **Корисничко упатство за оперативно користење на СЕЕД системот**, во врска со постапките за обезбедување брз проток на пратките со основни стоки во рамки на зелените коридори (како што се: храна, храна за животни, хемикалии и витален медицински материјал и опрема), на следните царински гранични премини што се наоѓаат на приоритетните зелени коридори: Царинска испостава Табановце автопат, Царинска испостава Блаце и Царинска испостава Кафасан.

Пуштена е во продукција надградена верзија на Едношалтерскиот систем за дозволи за увоз, извоз и транзит на стоки – EXIM, во која кај сите дозволи се воведени позиции, односно редни броеви за сите ставки од дозволите и се овозможи искористувањето на одобрените количини да се прави по позиции. На овој начин се обезбеди поголема прегледност на одобрените стоки и следливост на искористените количини. Дополнително, системот прави резервација на количините при поднесување на царинска декларација во СОЦДАД што ќе претставува значително олеснување за економските оператори при спроведување на царинските постапки.

НКТС системот работи тековно без проблеми и изработена е алатка за мониторинг на неговото функционирање и модул за следење на движење на акцизна стока. Како посебен и итен приоритет, имајќи предвид дека сме членка на Конвенцијата за заеднички транзит, е обезбедувањето на развојот и имплементацијата на НКТС 5 во поставените рокови на ниво на ЕУ. Изработен е национален план за имплементација на НКТС фаза 5 и истиот е доставен до DG TAXUD. Интензивно се работи на тендерската документација за НКТС фаза 5.

Потпишани се договори за одржување и за НКТС и за ИТО системите, со кои е обезбедено одржување, надградба и деловен континуитет на сите царински ИТ системи.

117 трговски друштва имаат добиено одобрение за овластен економски оператор (ОЕО) и сè повеќе се зголемува интересот кај економските оператори за овој вид на одобрение. Во 2020 година Царинската управа претседаваше со ЦЕФТА поткомитетот за царина и потекло на стоки, каде главни приоритети на претседателство со ЦЕФТА поткомитетот се следниве:

- понатамошно олеснување на трговијата со стоки,
- поголема интеграција на ЦЕФТА пазарот со пазарот на ЕУ и
- промовирање на е-трговијата и безхартиената царина.

Резултати што се постигнати во рамки на овие состаноци:

- воспоставени се заеднички гранични контроли на граничниот премин Табановце - Прешево (со Србија);
- во тек се преговори помеѓу Република Северна Македонија и Албанија за отворање на граничен премин со реализација на концептот на заеднички контроли со едно запирање;
- промовирање на концептот на Овластен економски оператор;
- спроведени се повеќе заеднички регионални акции во рамките на ЦЕФТА кои влијаат врз забрзувањето на протокот на стоки и патници на фитосанитарната и ветеринарната контрола на Албанија, Србија и Северна Македонија (приоритетни ленти и зелени коридори);
- Учество во подготовки на нови Повеќегодишни акциони планови за регионална економска област во Западен Балкан (Multi-annual Action Plan on regional Economic Area 2021-2024 (MAP REA 2021-2024);
- ревидирана регионалната Конвенција за пан-евро-медитеранските преференцијални правила (PEM Convention), како и можностите за проширување на кумулацијата на потекло со измени на договорите за слободна трговија со Европската унија, Европската асоцијација за слободна трговија (EFTA) и Турција. Беа дискутирани и: последиците по кумулацијата на потекло како резултат на излегувањето на Обединетото Кралство од Европската унија;
- взаемното признавање на овластувањата на ОЕО помеѓу земјите на ЦЕФТА напредува и Република Северна Македонија е првата земја што се оценува со цел да се осигура дека националната програма за ОЕО е признаена од сите земји на ЦЕФТА, со унапредени функции на Системот за Систематска електронска размена на податоци (Systematic Electronic Exchange of Data - SEED) и донесена Одлука за размена на податоци во реално време;
- планирано е спроведување на проектот за прекугранична електронска трговија, конкретни активности за заеднички регионален пазар;
- започнување на нов проект „Поддршка на регионалната економска интеграција“ за Западен Балкан и Република Молдавија, подржан од ЦЕФТА, ЕУ и Германското федерално министерство за економска соработка.

Царинската управа, имајќи ги во предвид тековните и претстојните процеси на евроинтеграција на земјата, во рамките на Стратегијата за развој на ИКТ 2019 - 2023 ги дефинира проектите и активностите кои се однесуваат на развој на

националните царински системи, со цел овозможување на Интероперабилност и Интерконективност со европските системи за периодот до 2025 година. Основен документ на кој се повикува Стратегијата за развој на ИКТ е MASP (Multi Annual Strategic Planning), како документ на ЕУ кој го дефинира развојот на европските царински системи, во рамките на заедничкиот и националниот домен, согласно Царинскиот закон на унијата (Union Customs Code – UCC). Во рамките на подготовката на Акциониот План на Стратегијата за развој на ИКТ, ЦУ реализираше низа консултации преку Твининг проектот со колегите од царинските администрации на Австрија/Хрватска и беше утврдена неопходноста за развој и имплементација на царинските системи пред се во националниот и екстерниот домен, со цел да се обезбеди подготвеност за подоцнежно поврзување во заедничкиот домен и интерконекција со централните царински системи на ЕУ. Како посебен и итен приоритет, имајќи предвид дека Република Северна Македонија е членка на Конвенцијата за транзит, е обезбедувањето на развојот и имплементацијата на НЦТС фаза 5 во поставените рокови на ниво на ЕУ.

Изготвен е извештај за имплементација на **Стратегијата за интегритет и борба против корупцијата** во ЦУРСМ 2019-2022 година. Воспоставени се Упатства, процедури и Регистри за борба против корупција, соодветно. Беше спроведено истражување за мерење на нивото на изложеност на злоупотреба на службената должност и појава на коруптивни активности во Царинската управа, со субјекти вклучени во царински постапки, преку Агенцијата за истражување на јавното мислење, пазар и медиуми. Резултатите и анализата на ова истражување ќе се користат како основа за создавање политика за спречување на корупција и судир на интереси, зајакнување на интегритетот и правилно идентификување на идните конкретни активности во областа на борбата против корупцијата.

Во периодот за кој се известува, беа спроведени преку 40 активности за стручно оспособување на царинските службеници со над 400 учесници.

Во 2021 година ќе се испорача веќе набавената софистицирана опрема и возила за превоз на царински кучиња за зголемување на остварените прегледи за Секторот за контрола и истраги во рамки на проектот - Подобрување на квалитетот на царинските контроли и борба против измами и недозволена трговија со стока, кој е дел од ИПА 2018.

Во периодот што претстои, Царинската управа ќе се фокусира на натамошен развој на постоечките ИТ системи и ќе се стреми кон понатамошно усогласување на царинското законодавство и забрзување на постапките.

Во однос на мерката 3 - обезбедување стабилност на системите за УЈФ во случај на криза, по спроведена постапка за набавка од страна на Делегацијата на ЕУ со средства од ИПА 2018, во февруари 2021 година се очекува да започне испораката

на компјутерска опрема (сервери, складишта на податоци, прекинувачи, лаптопи и системски софтвери) за обезбедување на континуирано работење на информациските системи и креирање на податочни центри на оддалечена локација за Царинската управа и Државниот завод за ревизија.

4.3. Приоритет 3: планирање и буџетирање

Мерка 1: зајакнато програмско буџетирање и подобрени информации за проектите

Мерка 2: Подобрување на среднорочното буџетско планирање

Мерка 3: ревидиран Закон за буџетите во согласност со подобрувањата на системот за УЈФ

Одржувањето на целокупната фискална дисциплина на среден рок е еден од приоритетите во процесот на планирање и буџетирање, што ќе резултира со: i) среднорочна фискална консолидација; ii) распределба на ресурси заснована на програмите и вклучените програмски показатели; и, iii) Среднорочна буџетска рамка која служи како веродостоен водич за идната распределба на буџетските средства за секој буџетски корисник.

Мерките спроведени во рамките на овој приоритет се насочени кон зајакнување и подобрување на програмското буџетирање, обезбедување подобрени информации за проектите и продолжување на процесот на воведување сеопфатна среднорочна буџетска рамка (СБР). Програмското буџетирање ќе им овозможи на буџетските корисници да управуваат со своите буџети во согласност со политиките и приоритетите во нивните институции. Проектните активности се насочени кон дефинирање структура за сеопфатно програмско буџетирање. Ова вклучува развивање и дефинирање структура на програми и потпрограми со клучни резултати од нив.

Освен тоа, користењето унифициран пристап за проценка и избор на предлозите за проекти за јавни инвестиции и подобрувањето на организациските аспекти би овозможиле потранспарентно спроведување на проектите.

Воведувањето сеопфатна Среднорочна буџетска рамка (СБР) е клучната алатка за планирање во насока на поврзување на среднорочните буџетски одлуки со оние што се утврдени за таргетите за дефицитот и долгот. Покрај тоа, веродостојно планирање на Буџетот на среден рок е од клучно значење во подготвувањето среднорочна фискална политика. Најпрво е потребно веродостојно основно

сценарио на расходи на среден рок, така што ќе може да се проценат новите иницијативи за финансирање или можните намалувања на расходната страна.

Сите горенаведени мерки со активности и подактивности во рамките на приоритетот 3, кои се планирани во Акцискиот план за 2020 година, се тесно меѓусебно поврзани со подготовката на новиот Закон за буџетите и воспоставувањето на нов интегриран информациски систем за управување со финансии (ИИСУФ).

Законот за буџетите е законска рамка во која се дефинира системот за управување со јавни финансии во Северна Македонија – тој е главниот закон со кој се дефинира опфатот на централната власт и на општата влада во земјата. Законот за буџетите е основен правен акт со кој се регулира целокупниот буџетски процес, вклучувајќи ги главните учесници во буџетскиот процес, постапката за подготовка и усвојување на Буџетот, извршувањето на Буџетот и завршната сметка за извршување на Буџетот, управувањето со буџетските распределби на средствата и подготовката на Среднорочната фискална стратегија.

Новиот Закон ќе биде во согласност со подобрувањата на системот за УЈФ, со цел да се обезбеди рамка за спроведување здрава, предвидлива и одржлива фискална политика и зголемување на буџетската дисциплина и одговорност. Новиот механизам на законот содржи:

- i) воспоставување фискални прави и институционализација на фискалниот совет;
- ii) Објавување регистар на субјекти од јавниот сектор;
- iii) Подобрување на процесот на среднорочна фискална стратегија, подготовка на основно сценарио и нови иницијативи; и
- iv) Подобрување на транспарентноста (поднесување податоци за јавни претпријатија, единици на локална самоуправа)
- v) Воспоставување интегриран информациски систем за управување со јавните финансии.

Новиот закон треба да биде во согласност со подобрувањата планирани во системот за управување со јавните финансии, со цел да се обезбеди рамка за здрава, предвидлива и одржлива фискална политика и зголемена буџетска дисциплина и отчетност.

Активностите поврзани со подготовката на новиот Закон за буџетите кои започнаа во 2018 година, продолжија и во 2020 година. По коментарите добиени од Светската банка, ММФ и Делегацијата на ЕУ, во текот на 2020 година, Министерството за финансии поддржано од експерти од Светска банка, финансирани од Владата на Обединетото Кралство, интензивно работеше на финализирање на нацрт-верзијата на новиот Закон за буџетите, подготвувањето

на предлози за одредени области вклучени во законот (среднорочна фискална стратегија, структура на буџетските документи, организациска структура, регистар за субјектите од јавниот сектор, фискални правила). МФ спроведе процес на јавна консултација во четвртиот квартал на 2020 година, преку објавување на Нацрт-законот за буџетите во Единствениот електронски регистар на прописи на Република Северна Македонија - ЕНЕР, организирање на јавна дебата и презентација пред Економскиот совет на Владата и последователно, го достави законот до Владата за негово усвојување на крајот на декември 2020 година.

Владата ја усвои ревидираната среднорочна Фискална стратегија за периодот 2021-2023 година со изгледи до 2025 година во декември 2020 година.

Во интерес на подобрена фискална предвидливост, со оваа Фискална стратегија 2021-2023 среднорочното планирање го опфаќа периодот од 2021-2023, со изгледи за следните две години.

И покрај сеуште присутните ризици поврзани со времетраењето и интензитетот на здравствената пандемија во глобални рамки, нејзините импликации врз буџетот и економијата во целина, а земајќи ги предвид досега реализираните четири пакети на економски мерки, со среднорочните проекции во периодот 2021-2025 се очекува да се обезбеди фискална одржливост, редизајнирање на структурата на јавните расходи, фискална консолидација преку етапно намалување на буџетскиот дефицит, како и продолжување со позитивните трендови на економијата на Северна Македонија.

Во таа насока, предвидено е постепено намалување на буџетскиот дефицит од 4,9% од БДП во 2021 година, 3,8% од БДП во 2022 година, 3,2% од БДП во 2023 година, 2,8% од БДП во 2024 година на 2% од БДП во 2025 година.

Вкупните изворни приходи на Буџетот на РСМ (централен буџет и фондови) за периодот 2021-2025 година се планирани во висина од околу 29,6% од БДП. Проекциите на приходите во наредниот среднорочен период се на база на реализираните приходи од претходни години и ефектите од планираните реформи во даночната и пензиската сфера.

Расходната страна на Буџетот на РСМ во наредниот период целосно е креирана во функција на остварување на стратешките приоритети, забрзување на економскиот раст и интеграциските процеси во ЕУ. Просечното учество на вкупните расходи на Буџетот на Република Северна Македонија во периодот 2021-2025 година изнесува околу 33% од БДП.

Во среднорочниот период, фокусот на фискалната политика останува на обезбедување значително ниво на јавни инвестиции, кои се предуслов за подобрување на економските перспективи, како и подобар живот на граѓаните. Во таа насока, планиран е значителен износ на капитални инвестиции преку користење на средства од Буџетот, вклучително и средствата обезбедени со заеми

од меѓународните финансиски институции и билатерални кредитори. Планираните износи укажуваат на интензивирање на инфраструктурните проекти, односно за инвестициски вложувања за патната и железничката инфраструктура, енергетската и комуналната инфраструктура, како и капитални инвестиции за подобрување на условите во здравствениот, образовниот и социјалниот систем, земјоделството, културата, спортот, заштитата на животната средина и правосудството.

И покрај сеуште присутната непредвидливост и ризиците поврзани со времетраењето и интензитетот на здравствената пандемија во глобални рамки, нејзините импликации врз буџетот и економијата во целина, со среднорочните проекциите во периодот 2021-2025 се очекува да се обезбеди фискална одржливост и редизајнирање на структурата на јавните расходи преку зголемени капитални инвестиции не само во апсолутен износ, туку и како зголемено учество на капиталните расходи во вкупните расходи, односно од 9,7% во 2021 година на 12,8 во 2025 година.

Буџет на Република Северна Македонија 2021-2025	2021	2022	2023	2024	2025
БДП	706,834	754,135	809,217	872,478	944,281
Вкупни расходи	247,567	252,483	265,172	281,515	297,251
<i>Капитални расходи</i>	24,055	25,890	31,828	35,637	37,981
Капитални расходи (% во вкупни расходи)	9.7	10.3	12.0	12.7	12.8
Капитални расходи (% во БДП)	3.4	3.4	3.9	4.1	4.0

Со цел подобрување на реализацијата на капиталните расходи, со годишниот закон за извршување на Буџетот за 2021 година се воведува еден нов механизам, поточно обврска, буџетските корисници да реализираат 15% од капиталните расходи заклучно со првиот квартал, 40% од капиталните расходи заклучно со вториот квартал и 65% од капиталните расходи заклучно со третиот квартал.

Во случај на неисполнување на оваа обврска, неискористените средства до пропишаниот лимит, Министерството за финансии ги прераспределува на ставката 414 - Резерви за капитални расходи кај истиот буџетски корисник, без право на трошење.

Доколку буџетските корисници во следниот квартал реализираат средства до пропишаниот лимит, односно заклучно со 15 ноември реализирале 70% од капиталните расходи, Министерството за финансии по службена должност ги

враќа намалените средства на соодветната потпрограма и ставка од каде што биле прераспределени.

Доколку буџетските корисници и во следниот квартал не ги реализираат средствата до пропишаниот лимит за користење на прераспределените средства на ставката 414-Резерви за капитални расходи, на предлог на Владата одлучува Собранието.

На ваков начин, буџетските корисници би биле поттикнати да ги реализираат капиталните расходи во планираниот обем и за сметка на буџетските корисници кои имаат потфрлено во реализацијата, повеќе средства да добијат оние буџетски корисници кои ги извршуваат капиталните расходи согласно одобриениот Буџет.

Покрај тоа, во текот на 2020 година, МФ, во соработка со Светската банка, Владата на Обединетото кралство и ЕУ (преку планираниот ИПА 2018 твининг проект, Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола), ќе продолжи да работи на подготовка на спроведувањето на законската регулатива - подзаконските акти, насоките, прирачниците, итн. - насочени кон операционализација на Законот за буџетите и понатамошни подобрување на системот за УЈФ. Активностите поврзани со програмското буџетирање ќе се спроведуваат како дел од процесот за подготовка на методологијата и насоките за програмско буџетирање. Активностите планирани во рамките на *Компонента 1: Поддршка за имплементација на новиот Закон за буџетите* обезбедена преку ЕУ - ИПА 2018 твининг проектот *Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола*, кои започнаа во февруари 2020 година, беа паузирани поради пандемијата предизвикана од коронавирусот (Ковид-19), но нивното спроведување продолжи од септември/октомври 2020 година.

Како одговор на барање на Владата, во координација со Министерството за финансии (МФ), од 21 јануари до 4 февруари 2020 година, тим од експерти од одделот за фискални прашања на Меѓународниот монетарен фонд (ММФ), Светска банка, и Европскиот суд на ревизори, ја спроведоа Процената за управување со јавните инвестиции, чија цел беше да се оцени квалитетот на практиките за управување со јавните инвестиции (фокусот е ставен на инфраструктурните проекти).

Спроведувањето на техничката мисија, обезбедувањето на податоци побарани од тимот експерти на ММФ и организацијата на технички состаноци со националните институции беше координирано од Министерството за финансии - Секторот за меѓународни финансиски односи и управување со јавен долг. Во процената учествуваа сите министерства и други институции, регулаторни тела и претпријатија во државна сопственост кои спроведуваат инфраструктурни проекти.

Целите на мисијата беа: (i) проценување ја рамката за управување со јавни инвестиции во Северна Македонија; (ii) пружање помош на властите при подготовката на стратегија за реформи и приоритизиран акционен план за зајакнување на управувањето со јавни инвестиции; и (iii) препорачување на дополнителни области за техничка поддршка што можат да бидат обезбедени од Секторот за фискални прашања или други развојни партнери.

Конечниот извештај од Процената за управување со јавни инвестиции беше доставен од ММФ на Министерството за финансии на 28 април 2020 година.

Извештајот го проценува квалитетот (институционалната поставеност и ефективноста) на таканаречените Институции за управување со јавните инвестиции во трите главни фази од инвестицискиот циклус: планирање, алокација и спроведување, идентификување наоди и давање препораки за подобрување на рамката за управување со јавните инвестиции.

Врз основа на дадените препораки, ММФ предложи детален Акциски план содржан во Анекс I од Извештајот. Тој дава приоритет на препораките, предлага рокови за имплементација (по години, од 2020 до 2023 година), ги идентификува органите за спроведување и предлага даватели на техничка помош за развој на капацитетите.

Во декември 2020 година, Владата го усвои Акцискиот план за спроведување на препораките за ПИМА, базиран врз основа на препораките предложени во Акцискиот план од Извештајот за ПИМА за првите две години - 2020 и 2021 година. Министерството за финансии предвиде во новата функционална анализа што треба да се спроведе од 2021 година, формирање нова организациона единица, која ќе биде надлежна за задолженија поврзани со јавни инвестиции. Всушност, во согласност со препораките на ММФ дадени во извештајот, ќе се појават нови функции за МФ во областа на УЈФ кои во моментот не се вршат (нема соодветна експертиза и персонал), во областа на процена и следење на јавните инвестиции - инфраструктурни проекти и процена на фискалните ризици за инфраструктурните проекти. Во однос на подобрување на капацитетите на лицата кои ќе работат на управување со јавните инвестиции, МФ ќе има потреба од координирана техничка помош од ЕУ, ММФ и Светската банка.

Мерка 5: развиени капацитети за компилација на табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава

Оваа мерка ќе се спроведува како дел од Компонентата 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во полето на макроекономската статистика во

рамките на проектот Подобрување на производството и дисеминација на статистиката, финансиран во рамките на ИПА 2017.

Во периодот 20-24.01.2020 година беше спроведена втората мисија за податоците за табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава (EDP) и соодветните прашалници.

Следниве активности беа направени:

- ✓ Анализа на квалитетот на изворите на податоци за табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава и соодветните прашалници, методологија и временски распоред;
- ✓ Експериментална пресметка заснована на постоечката информација за составување прашалници поврзани со табелите за прекумерен дефицит на сектор Држава 1.1, 1.2 и 3) - извори и временски распоред.
- ✓ Работа на подготовка на Меморандум за соработка помеѓу ДЗС, Министерството за финансии и Народната банка - рокови за доставување на достапните податоци меѓу институциите.
- ✓ Методолошко упатство за методите за табелите за прекумерен дефицит на сектор Држава, процедурите и изворите користени за составување на податоци за дефицит и долг и основните сметки на сектор Држава засновани на ЕСС 2010 се разгледани и дискутирани во детали.

Во периодот 19-30.10.2020 година беше спроведена третата мисија за податоците за табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава (EDP) и соодветните прашалници.

Следните активности беа реализирани:

- ✓ Анализа на квалитетот на изворите на податоци за табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава и соодветните прашалници, методологија и временски распоред;
- ✓ Пополнување на податоци во ЕДП табелите 1,2,3 и 4.
- ✓ Експериментална пресметка заснована на постоечката информација за составување прашалници поврзани со табелите за прекумерен дефицит на сектор Држава- извори за табелите 4 и 5 и пополнување на 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, и 3).
- ✓ Работа на подготовка на Меморандум за соработка помеѓу ДЗС, Министерството за финансии и Народната банка - рокови за доставување на достапните податоци меѓу институциите. Два предлога на Меморандум

за соработка беа доставени во средината на ноември за внатрешна дискусија.

- ✓ Методолошко упатство за методите за табелите за прекумерен дефицит на сектор Држава, процедурите и изворите користени за составување на податоци за дефицит и долг и основните сметки на сектор Држава засновани на ЕСС 2010 се разгледани и дискутирани во детали.

4.4. Приоритет 4: извршување на буџетот

Мерка 1: спроведување нов интегриран информациски систем за управување со финансии (ИИСУФ)

Воспоставување на нов ефикасен и интегриран информациски систем за управување со финансии во Министерството за финансии (ИИСУФ) е една од клучните реформи во системот за управување со јавни финансии. Во текот на 2019 година, Министерството за финансии работеше интензивно на развивање функционални и технички услови за новиот ИИСУФ заедно со експерти од Светската банка преку проект финансиран од Обединетото Кралство. Како резултат, беше подготвена детална техничка спецификација, врз основа на која треба да се изготви тендерско досие и да се спроведе јавна набавка за новиот интегриран систем во текот на 2021 година.

Неодамна, Министерството за финансии заедно со ЕУ и Светска банка разгледаа опција за финансирање на ИИСУФ со средства од ИПА 2018 и заем обезбеден од Светската банка, при што Светската банка би била во својство на имплементатор на проектот. Имено, со оглед на искуството што го има Светска банка во спроведувањето на вакви проекти, неделивоста на набавката на вакви системи (ИТ системи), како и техничката помош што треба да се обезбеди за време на процесот на имплементација, Министерството за финансии претпочита овој проект да го спроведува Светската банка со цел да се искористи нивната стручност и поддршка во процесот на имплементација на ИИСУФ. Во однос на финансирањето на ИИСУФ, во текот на 2020 година Министерството за финансии водеше разговори со ЕУ, Светска банка и други донатори околу опциите за финансирање на ИИСУФ.

Во меѓувреме се работи на ажурирање на постојната техничка спецификација со техничка помош од Светската банка. Истата би била финализирана до март 2021 година. Исто така, испратено е писмено известување до Светска Банка за одлука на министер за основање на посветена ИФМИС организациона единица во Министерството за финансии.

Мерка 2: зајакнување на контролата врз обврските

Објавувањето на збирни извештаи на квартална основа од евидентираниите податоци за пријавените обврски во согласност со Законот за пријавување и евиденција на обврски (Службен Весник Бр. 64/18) се врши постојано. Извештаите за пријавените обврски ги објавуваат: субјекти, група на субјекти, вид на расходи и видови комитенти. Последните извештаи се објавени на веб-страницата на МФ со податоци за четвртиот квартал од 2020 година⁴.

Мерка 3: Зајакнување на управувањето со долг

Последните измени на Законот за јавен долг (Службен весник на Република Северна Македонија, бр. 98 од 21 мај 2019 година) предвидуваат развивање на Стратегија за управување со јавен долг како посебен документ. Сепак, поради одложувањето на активностите за подготовка на Фискалната стратегија предизвикана од вонредната состојба со корона вирусот, се појави потреба за последователно одложување на активностите за подготовка и усвојување на Стратегијата за управување со јавниот долг. Оваа потреба произлегува од тесната поврзаност помеѓу активностите за подготовка на Фискалната стратегија и Стратегијата за управување со јавниот долг. Стратегијата за управување со јавниот долг за период 2021 - 2023 со изгледи до 2025 година е усвоена од Владата во декември 2020 година.

Мерка 4: Зајакнување на системот за јавни набавки

Бирото за јавни набавки (понатаму: БЈН) го продолжи процесот на надополнување на примарното законодавство со соодветните подзаконски акти.

Во оваа насока, сите соодветни подзаконски акти кои произлегуваат од новиот Закон за јавни набавки ("Службен весник на Република Македонија", бр. 24/19) беа усвоени и објавени во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Исто така, усвоени и објавени во „Службен весник на Република Северна Македонија“ беа и сите подзаконски акти кои произлегуваат од новиот Закон за јавни набавки од областа на одбраната и безбедноста („Службен весник на Република Македонија“, бр.180/19).

Во насока на зајакнување на капацитетите на договорните органи и службените лица одговорни за јавни набавки, БЈН продолжи со организирање обуки, кои поради кризата предизвикана од корона вирусот, беа организирани како онлајн обуки.

⁴ <https://finance.gov.mk/mk/node/7317>

Во периодот јануари – декември 2020 година, БЈН одржа 14 редовни обуки, со 294 учесници, 14 обуки за ресертификација, со 289 учесници, и 1 обука за обучувачи, на која учествуваа 20 учесници.

БЈН организираше и спроведе и дополнителни работилници за ревизори/претставници на ДЗР, со цел подобрување на стручноста и капацитетот на ДЗР во однос на новиот Закон за јавни набавки, како и 2 предавања во рамки на почетната обука на Академијата за судии и јавни обвинители.

Во оваа насока, БЈН исто така подготви и објави на својата веб-страница ажурирани брошури и упатства, што соодветствуваат со новиот Закон за јавни набавки, како и често поставувани прашања, поврзани со имплементацијата на новиот Закон за јавни набавки.

Со оглед на тоа што БЈН е институција - корисник во твининг проектот Зајакнување на функциите за буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола, од експертите на Проектот, беше подготвен и доставен Извештај за процена на законодавството за јавни набавки во Северна Македонија, со препораки во врска со законодавството и зајакнување на капацитетите од областа на јавните набавки.

Тендерската постапка за развивање платформа за е-пазар и е-каталози и систем за обработка на ДКЖЈН е завршена и избран е понудувач/носител на набавката за имплементација на проектот. БЈН и носителот на набавката започнаа со развој на платформата.

Понатаму, нова алатка за полесно означување на договори поврзани со корона вирусот беше воведена во ЕСЈН. Оваа алатка обезбедува посебно обележување на известувањата за доделување договори за јавна набавка објавени на ЕСЈН за спроведените постапки со преговарање, кои се поврзани со кризата предизвикана од корона вирусот. Алатката ќе ја зголеми транспарентноста и пристапноста до податоците за договорите за јавни набавки поврзани со кризата.

Со акцискиот план за 2020 година беа планирани 13 нови вработувања, од кои 11 се веќе реализирани. Постапката за 2 нови вработувања е сеуште во тек и се очекува да заврши во К1 2021.

Мерка 5: ефективен систем за ЈПП и концесии

Со цел усогласување на законодавството со релевантното законодавство на ЕУ во областа на концесии и јавно - приватно партнерство, односно транспонирање на Директивата 2014/23 / ЕУ за доделување договори за концесија, започнаа активности околу регулирање на област со техничка помош од Светската банка.

Во насока на воспоставување ефективен систем за јавно-приватно партнерство и концесии и законодавство во согласност со европското законодавство, во изминатиот период се одржаа повеќе видео конференциски состаноци со експертите на Светска банка заради усогласување на ставовите по одредени прашања, земајќи ги предвид светските искуства и добрите практики во оваа област. Извештајот за правната анализа со препораки за законско регулирање на оваа област од страна на експертите на Светска банка е изготвен и доставен до Министерството за економија на крајот на јули 2020 година, врз основа на кој Министерството за економија подготви првична нацрт верзија на законот.

Кон крајот на месец јули 2020 година, во активностите за подготовка на законот за ЈПП се вклучија и експертите од твининг проектот на ЕУ *Зајакнување на функциите за планирање на буџетот, извршување и внатрешна контрола* кои подготвија Нацрт-анализа за законската рамка со препораки.

Во изминатиот период Министерството за економија во соработка со Работната група и со техничка помош на експерти од Светска банка и Твининг проектот изготви Нацрт закон за јавно приватно партнерство кој на крајот на месец декември 2020 г. беше испратен до СЕП заради негово доставување на мислење во ЕК. По добивање на мислењето по нацрт текстот на законот од страна на ЕК, Министерството за економија ќе продолжи со активностите околу носење на законот до негово усвојување од страна на Собранието, како и со активностите околу изготвување на подзаконските акти заради целосно усогласување со законодавството на ЕУ.

Паралелно со ангажирањето на правни експерти во изминатиот период, се одржаа конференциски состаноци со ИТ експерти од Светска банка за анализа и развивање на техничките спецификации за воспоставување на Единствениот електронски систем за ЈПП, со модули потребни за да се обезбеди имплементација на целокупната постапка за доделување на договори поврзани со воспоставување на јавно приватно партнерство од објавувањето до склучувањето на договорот, што ќе генерира регистар на склучени договори.

Мерка 6: изготвување сметки на општа влада во согласност со ECC 2010 (ESA 2010) и нивна достапност за креаторите на политики

Оваа мерка се спроведува како дел од Компонентата 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во областа на макроекономската статистика, во рамките на проектот Подобрување на производството и дисеминацијата на статистиката од ИПА 2017.

Во периодот од 20 јануари до 24 јануари 2020 година беше спроведена една мисија. Следните активности беа реализирани:

- ✓ Анализа на квалитетот на изворите на податоци за табела 25.

- ✓ Метод на компилација заснован на новите изведени информации, анализа на податоците, дискусија за експериментална пресметка заснована на постоечките информации за табела 25.
- ✓ Неколку извори на податоци и процедури за пресметка се анализирани и дискутирани во врска со разработката на Табела 25 врз основа на дефинициите и барањата на ЕСС 2010 година.

Мерка 7: зајакнување на услугите во областа на статистиката

Оваа мерка ќе се спроведува како дел од Компонентата 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во областа на макроекономската статистика, во рамките на проектот Подобрување на производството и дисеминација на статистиката од ИПА 2017.

Во текот на 2020 година, вработените во ДЗС во соработка со експертите од проектот работеа на надградба на ИТ-околината. Во меѓувреме, напредуваа активностите за дизајнирање на системските интерфејси.

Во март 2020 година, ИТ опрема беше доставена до ДЗС, како резултат на тендерската постапка за набавка на хардвер. Опремата е инсталирана во ДЗС. Сепак, еден дел се предвидува да биде инсталиран во Центарот за опоравување од катастрофи во Прилеп, за што се преземени конкретни чекори и оваа активност во наредниот период треба да се реализира.

Во текот на 2020 година, во рамки на проектот беше изработен документ во кој се дефинирани деловните услови за различни делови од реструктурираниот ИТ систем за креирање на статистички податоци.

4.5. Приоритет 5: транспарентно владино известување

Во февруари 2020 година, граѓаните на Република Северна Македонија имаат можност да се информираат за јавниот долг преку новата алатка за транспарентност javendolg.open.finance.gov.mk, подготвена од Министерството за финансии со поддршка од Меѓународниот републикански институт и УСАИД. Долгот, неговите движења по години, отплатата, исплатите за 2020 година и начинот на финансирање се детално прикажана на истата. Платформата опфаќа пет дела: јавен долг и неговите компоненти, движења на долгот по години, финансирање на јавниот долг во 2020 година, издавање на хартии од вредност и долгот на јавните компании за секоја од нив одделно, како и очекувано позајмување и отплата од страна на претпријатијата во 2020 година, се објавени на оваа платформа.

Во јуни 2020 година, пакетот податоци од порталот „Отворени финансии“ беше проширен со податоци за трансакции на општини во ист формат како и податоците за буџетските институции во рамките на Буџет на Република Северна Македонија.

Финансиските показатели од финансиското работење на јавните претпријатија и трговските друштва на централно ниво, како дел од буџетската документација, се претставени за прв пат во рамките на Фискалната стратегија на Република Северна Македонија за периодот 2020-2022 година. Новата фискална стратегија на Република Северна Македонија за периодот 2021-2023 година, покрај податоците за вкупните приходи и расходи на годишно ниво, е дополнително подобрена со податоците за реализацијата во првиот квартал на 2020 година, како и податоците за износот на капиталните инвестиции изразени преку инвестициони програми на јавни претпријатија и компании на централно ниво.

Во октомври 2020 година, Министерство за финансии како редовна пракса започна со објава на податоци за приходи и расходи на јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост на ниво на претпријатие на квартално ниво.

Исто така, во октомври 2020 година, Министерството за финансии како редовна пракса започна и со објава на податоци за извршување на буџетот на локална власт (фискална табела за локална власт) на квартално ниво.

Дополнително, Министерство за финансии ја пушти во употреба и новата веб страна.

4.6. Приоритет 6: внатрешна контрола

Во 2020 година, продолжи спроведувањето на реформите планирани во Програмата за реформа на УЈФ за приоритет 6: внатрешната контрола продолжи, преку следните активности:

- Со цел да се зајакне раководната отчетност преку примена на систем за децентрализирано управување со јавни средства, ЦЕХ подготви пасош на индикатор „Процент на буџетски корисници кои применуваат систем за децентрализирано управување со јавни средства“.
- Со цел подобро следење на квалитетот на работата на одделенијата за внатрешна ревизија и зголемување на процентот на спроведени препораки

за внатрешна ревизија, ЦЕХ подготви пасош на индикатор за пасош - „Процент на спроведени препораки за внатрешна ревизија“.

Во рамките на холандската билатерална поддршка и соработка со Националната академија за финансии и економија во 2020 година, продолжија следниве активности за процена на клучните активности за контрола во Министерството за труд и социјална политика:

- На 3 и 4 март 2020 година, се одржа работен состанок во Министерството за труд и социјална политика и Центарот за социјална работа - Скопје, каде што беа оценети имплементацијата на процесот „Право на детски додаток“ и „Право на гарантирана минимална помош“.
- Извештај за спроведената процена на финансиското управување и контрола во областа на правото на детски додаток и правото на гарантирана минимална помош беше поднесен од холандските експерти до ЦЕХ на 30 јуни 2020 година и беше доставен за коментари до Министерството за труд и социјална политика.

На 28 јануари 2020 година, Комитетот за следење на спроведувањето на политиката за внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор одржа втор состанок, на кој беше разгледан и усвоен Извештајот за напредокот во спроведувањето на Стратегијата за ЈВФК (со Акцискиот план за периодот од 2019 до 2021 година) за периодот јули - декември 2019 година. Во јули 2020 година, Комитетот го разгледа и усвои Извештајот за напредокот во спроведувањето на Стратегијата за развој на јавна внатрешна финансиска контрола, за периодот јануари - јуни 2020 година.

Имплементацијата на мерките и активностите наведени во Програмата за реформа на УЈФ и Стратегијата за ЈВФК е поддржано од ЕУ ИПА 2018 Твининг проектот *Зајакнување на функциите за планирање на буџетот, извршување и внатрешна контрола, во рамките на Компонента 2: Зајакнување на системот на јавна внатрешна финансиска контрола преку ефективната имплементација на Политиката за ЈВФК*. Заради состојбата со Ковид-19, активностите во рамките на Твининг проектот започнаа во јуни 2020 година и се спроведуваат со забавена динамика.

Во периодот јуни - декември 2020 година, експертите вклучени во проектот во соработка со Централната единица за хармонизација подготвија:

- Извештај со анализа и препораки за подобрување на Акцискиот план за периодот од 2019 до 2021 година од Стратегијата за ЈВФК.

- Нацрт - правилник за формата и содржината на извештаите, акциските планови и извештајот за квалитетот и состојбата на внатрешните контроли за Годишниот извештај за ЈВФК.
- Извештај за евалуација на постојните методолошки алатки според нацрт-законот за ЈВФК и препораки за нивно подобрување.
- Ново Упатство за управување со ризици за институциите од јавниот сектор беше подготвено. Целта на ова упатство е да им помогне на институциите од јавниот сектор во управувањето со ризиците. Подготовката на упатството е планирана активност во мерките 3.1 во приоритет 3 - Ефикасно управување со ризик од „Политиката за внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор (2019 - 2021 година)“.

Со цел обезбедување континуирани обуки за јавни финансии (вклучувајќи ја и ЈВФК) во рамки на Твининг проектот започнаа активностите поврзани со основање на Школа за јавни финансии. Формирана е работна група за координација на активностите за воспоставување на школата која ќе има задача да изготви анализа и даде предлог за избор на модел за организација на Школа за јавни финансии.

На 22 април 2020 година, ЦЕХ, на својата веб-страница објави „Упатство за работа на единиците за внатрешна ревизија на јавниот сектор во Република Северна Македонија во вонредни услови предизвикани од Ковид-19“.

Годишниот извештај за функционирање на системот за јавна внатрешна финансиска контрола за 2019 година беше усвоен од Владата на Република Северна Македонија на 18 август 2020 година.

На 3 ноември 2020 година Нацрт законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор беше објавен на ЕНЕР, а на 15 декември 2020 беше организирана јавна расправа на која присуствуваа 35 претставници од органите на државната управа, невладиниот сектор и Делегацијата на ЕУ во Скопје. Согласно добиените коментари од ЕНЕР и јавната расправа, нацрт законот беше финализиран и разгледан од Економскиот совет на Владата и последователно усвоен од страна на Владата на 28 декември 2020 година. Во почетокот на јануари 2021 година, предлог законот ќе биде доставен до Собранието заради усвојување.

4.7. Приоритет 7: Надворешна контрола и парламентарен надзор

Мерка 1: Зајакнување на процесот за стратешко планирање и надворешна ревизија во согласност со МСВРИ (ISSAI)

Целта на оваа мерка е зајакнување на ДЗР како одржлива институција која може да ги примени најновите и најсовремените методологии и насоки за тоа како да го планира процесот на надворешна ревизија и, оттука, да ја извршува својата основна надлежност како што е пропишано во одредбите од Законот за државната ревизија и другата релевантна законска рамка.

Изготвувањето и спроведувањето на Стратешкиот план за ревизија на ДЗР е основен услов за успешно извршување и известување за ревизиите, притоа користејќи го целиот капацитет и сите ресурси на ДЗР на најефективен и најефикасен начин.

Во 2020 година беа донесени следните стратешки документи на ДЗР:

- Комуникациска стратегија на ДЗР 2020 – 2023 година;
- Стратегија за управување со ризиците на Државниот завод за ревизија 2020-2023 година;
- Стратегија за управување со човечките ресурси 2020 – 2023 година;
- Упатство за стратешко и годишно планирање на ревизиите;
- Одлука за определување на стратешки цели за ревизии на Државниот завод за ревизија за период 2021 – 2023 година и за приоритетни области за ревизии по сектори кои вршат ревизија, и
- Стратешки план за ревизија 2021 – 2023 година.

Врз основа на Комуникациската стратегија на ДЗР за 2020-2023 година, донесена кон средината на февруари 2020 година со цел да се зголеми транспарентноста и одговорноста, Државниот завод за ревизија во 2020 година презеде неколку активности, вклучувајќи:

- Промоција на нова модерна веб-страница (<https://dzt.mk/>) со цел резултатите од работата на ДЗР и спроведените ревизии да бидат достапни за засегнатите страни и јавноста. Како дел од активностите за подобрување на комуникацијата, беа утврдени над 190 засегнати страни (новинари, медиуми, портали, дневни весници, неделни списанија, невладини организации, лаборатории за радиодифузија/истражувачки

новинари и институции), така што тие редовно добиваат известување преку е-пошта кога ќе се објави секој конечен ревизорски извештај на веб-страницата. Како резултат на овие активности, вкупниот број на посети на веб-страницата на ДЗР за периодот јануари - декември 2020 година значително се зголеми и изнесува вкупно 48.184 посети, односно во просек 4.015 посети месечно;

- Дефинирана е формата на апстрактот на конечниот ревизорски извештај;
- Кон средината на февруари 2020 година, со Здружението на новинари на Македонија беше потпишан Меморандум за соработка;
- Реализирани се активности за зајакнување на комуникацијата на ДЗР во рамките на проектот финансиран од британската влада, што го спроведува Вестминстер фондацијата за демократија (WFD), со соработка на РЕСИС - Институт за истражување на социјалниот развој од Скопје, кои се однесуваат на спроведување на Комуникациската стратегија на ДЗР 2020-2023 година, фокусирајќи се на комуникациите на ДЗР со медиумите и новинарите. Во рамки на проектот во периодот јули – октомври 2020 година се реализираа неколку работилници за зајакнување на комуникациските вештини на вработените во ДЗР со медиумите и новинарите;
- Проектот финансиран од британската влада поддржа и организираше серија на „Обука за графички дизајн“ во која беа вклучени девет вработени во ДЗР, и
- Како резултат на овие активности, транспарентноста на ДЗР и резултатите од ревизорската работа значително се зголемија со 231 објави во медиумите врз основа на конечните ревизорски извештаи на ДЗР во 2020 година, на 22 новинари им беа дадени дополнителни информации во врска со ревизорските извештаи и областите на ревизорската работа, а Главниот државен ревизор учествуваше во 11 интервјуа со медиумите.

Препораките од претходниот Твининг проект беа земени во предвид и при подготовката на Процедурата за начинот на работење на Стручното тело во Државниот завод за ревизија која беше донесена во март 2020 година.

Врз основа на новиот Закон за јавните набавки, ДЗР донесе нова Програма за ревизија на јавни набавки во март 2020 година, обезбедувајќи ажурирани насоки и методолошки алатки за ревизорите при вршење на овој многу важен аспект на ревизиите.

Новиот Правилник за начинот на вршење на државната ревизија („Сл. весник на РСМ“, бр. 264 од 5 ноември 2020 година) го пропишува вршењето на државната

ревизија врз основа на методолошки акти усогласени со Рамката на професионалните објави на Меѓународната организација на врховни ревизорски институции – ИНТОСАИ и Кодексот за деловна етика и однесување на Државниот завод за ревизија.

Прирачникот за ревизија на регуларноста беше изменет и дополнет во декември 2020 година, со цел да се имплементираат препораките дадени во Извештајот за проценка за подобрување на процесот на ревизија врз основа на ISSAI, изготвен во рамките на активностите од претходниот Твининг проект во периодот 2017-2019 година.

Во насока на реализација на препораката за подобрување на институционалните капацитети на ДЗР наведена во Извештајот за Република Северна Македонија на Европската комисија во однос на Подрачјето Надворешна ревизија, во септември 2020 година донесени се нови акти за внатрешна организација и систематизација на работните места во ДЗР за кои се добиени согласности од надлежните министерства. Овие нови акти се засноваат на функционална анализа направена во февруари 2020 година.

Во текот на 2020 година и на почетокот на 2021 година, овие акти беа изменети во делот на бројот на систематизирани работни места; беше добиена согласност од надлежните министерства.

Новите акти на организација и систематизација се состојат од 11 / единаесет / сектори за ревизија, 2 / два / сектори за поддршка на ревизијата (Сектор за правни работи и Сектор за јавни набавки и финансиски прашања) и 2 / две / независни одделенија за внатрешна ревизија и управување со човечки ресурси.

Актот за систематизација на ДЗР се состои од 183 работни места, од кои 99 или 54% се пополнети, и тоа 92 се ревизорски службеници, 5 се административни службеници и двајца се технички персонал, но сепак 46% сè уште не се пополнети.

Заради поддршка за одржување континуитет на работењето во услови на COVID-19 пандемијата на Државниот завод за ревизија во 2020 година му е одобрен грант во износ од 10 илјади евра од страна на ИДИ - Иницијативата за развој на ИНТОСАИ за набавка на компјутерска опрема – лаптопи кои се потребни за ефективно и ефикасно извршување на ревизија на терен и работа од далечина.

Во 2020 година спроведена е постапка од страна на Делегацијата на ЕУ во РСМ за набавка на компјутерска опрема финансирана од ИПА 2018 фондовите, за обезбедување на континуирано работење на информацискиот систем на Државниот завод за ревизија на примарна и секундарна локација.

ДЗР го завршува спроведувањето на Годишната програма за работа на ДЗР за 2020 година, која беше навремено донесена на 31 декември 2019 година во рамки на законски утврдениот рок. ДЗР за да излезе во пресрет на предизвиците со кои е соочена нашата држава поради пандемијата со вирусот COVID-19, согласно втора измена и дополнување на Годишната програма за работа на ДЗР за 2020 година спроведува две ревизии кои се однесуваат на аспекти на мерките за справување со кризата предизвикана од глобалната пандемија.

Капацитетите на Државниот завод за ревизија за спроведување на ревизиите за успешност постојано се надградуваат. Со Годишната програма за работа за 2020 година се опфатени вкупно 8 ревизии на успешност, меѓу кои и меѓународната кооперативна ревизија на тема ефикасно справување и третирање на пластичниот отпад, како и 2 ревизии на успешност кои беа започнати во 2019 година и тоа меѓународната кооперативна ревизија на успешност од областа на трудот и ИТ ревизијата.

ДЗР го спроведе Годишниот план за континуирано професионално усовршување и обуки за 2020 година.

Заради подобрување на следењето на препораките на Државниот завод за ревизија од страна на Владата на Република Северна Македонија на редовна основа во 2020 година беа разгледувани конечните ревизорски извештаи.

Согласно Годишниот извештај за извршените ревизии и за работата на Државниот завод за ревизија за 2019 година, објавен во јуни 2020 година, со извршените ревизии од Годишната програма за работа на ДЗР за 2018 и 2019 година дадени се вкупно 1030 препораки за кои е изминат рокот од 90 дена за доставување на повратна информација од субјектите предмет на ревизија и по кои преземени се мерки по 789 препораки или постапувањето по препораките е 76,6%.

Врз основа на стратешките документи за ревизија на ДЗР донесени во 2020 година, беше изготвена Годишната програма за работа на ДЗР за 2021 година која содржи предвидени 71 ревизија, од кои 59 ревизии на регуларност (финансиски ревизии и ревизии на усогласеност), 9 ревизии на успешност, 1 ИТ ревизија, 1 ревизија на усогласеност и 1 тематска ревизија.

Мерка 2: Зајакнат надзор врз Буџетот од страна на Собранието

Целта на оваа мерка е да се зајакне институционалниот и/или законскиот механизам за разбирање на ревизорските извештаи од страна на Собранието.

Годишниот извештај за извршени ревизии и работење на ДЗР за 2019 година и покрај состојбата и условите за работа предизвикани со пандемијата од корона вирусот е изготвен и доставен до Собранието на Република Северна Македонија во

законски предвидениот рок до крајот на јуни 2020 година и истиот е достапен на веб-страницата на ДЗР. Исто така, по конституирање на новиот состав на Собранието на Република Северна Македонија, ДЗР го достави Годишниот извештај за извршените ревизии и за работата на ДЗР за 2019 година во електронска форма до Претседателот и секој пратеник во Собранието на Република Северна Македонија, со цел нивно запознавање со содржината на Годишниот извештај.

ДЗР навремено ја достави својата Годишна програма за работа за 2021 година до Собранието на РСМ на 29 декември 2020 година.

Како резултат на активностите од претходниот Твининг проект, ДЗР има јасни препораки во однос на тоа што е потребно за развивање на квалитетна собраниска дискусија за ревизорските извештаи и каков треба да биде очекуваниот ефект од разгледувањето на ревизорските извештаи во Собранието.

Овие препораки беа појдовна основа за новиот Твининг проект „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“ МК 18 ИПА ФИ 03 20, кој треба да започне во февруари 2021 година во времетраење од 21 месец.

Препораките за зголемен надзор и следење од страна на Собранието на РСМ, ќе бидат остварени преку активности во рамки на Компонентата 3 на новиот Твининг проектот, со кои треба да се постигне:

1. Подобрена правна рамка и методолошка рамка на ДЗР и Собранието за доставување и разгледување на ревизорските извештаи во Собранието согласно препораките од претходниот ИПА 2013 Твининг проект;
2. Подобрена соработка помеѓу Собранието и Државниот завод за ревизија за разгледување на ревизорските извештаи, и
3. Зајакнување на капацитетите на Собранието за разгледување на ревизорските извештаи согласно новата правна и методолошка рамка.

На 15 јули 2020 година беа спроведени предвремени избори за избор на пратеници во Собранието на Република Северна Македонија, што резултираше со избор на нов состав на Собранието на Северна Македонија со мандат од 4 години. Претставници на Собранието на Северна Македонија ќе земат активно учество во реализирање на планираните активности и резултати во рамки на новиот Твининг проект, кои се однесуваат на остварување на подобрена функција на законодавниот надзор на Собранието врз основа на разгледување и дискусија за ревизорските извештаи на ДЗР.

5. Следење и координација

Со цел да се следи напредокот на спроведување на реформите во УЈФ, во логичката рамка на Програмата се дефинирани резултатите од приоритетот, заедно со показателите за резултатите, и резултатите од активната, заедно со показателите за резултатите, за секој приоритет/секоја активност.

Исто така, во Акцискиот план за 2020 година се утврдени показатели и таргети по година за секоја планирана активност.

Процесот на следење се заснова на рамката за управување и координација на реформата на УЈФ, која се состои од следните структури, воспоставени на сите хиерархиски нивоа во процесот на донесување одлуки.

- Совет за УЈФ
 - Работна група за УЈФ
 - координатори за приоритети
 - носители на мерки
-

Земјата, со поддршка на Комисијата, е во процес на развивање секторска рамка за оценка на работењето, која е структурирана на низа цели, резултати и показатели на влијанието и таргети. Во врска со потсекторот УЈФ, Рамката за оценка на резултатите (Performance Assessment

Framework) ги интегрира показателите и таргетите за Програмата за реформа на УЈФ, а одговорностите за собирање и обработка на податоци се распределени врз основа на системот за следење и известување предвиден во Програмата за реформа на УЈФ. СРГ за УЈФ го финализираше предлогот за показателите кои ќе бидат вклучен во системот на Рамката за оценка на резултатите.

Цврста политичка заложба за исполнување на реформските цели утврдени во Програмата за реформа на УЈФ 2018 - 2021 година се обезбедува преку Советот за УЈФ.

Советот за УЈФ одржа еден состанок во 2020 година. На 19 јуни 2020 година, одржа состанок на кој беа дискутирани и одобрени Нацрт-годишниот извештај за следење на спроведувањето на Акцискиот план за 2019 година за Програмата за реформа на УЈФ за периодот од јануари 2019 година - декември 2019 година и Нацрт-акцискиот план за 2020 година за спроведување на Програмата за реформа на УЈФ, пред нивно доставување за да се усвојат од страна на Владата. Исто така, во ноември 2020 г. Советот на УЈФ спроведе консултација во писмена форма за одобрување на Нацрт извештајот за следење на спроведувањето на Акцискиот план за Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за 2020 година, за периодот јануари - август 2020 година.

Секторската работна група (СРГ) за УЈФ е основана со Одлука од министерот за финансии и е составена од претставници од сите релевантни и други институции вклучени во УЈФ (МФ, Државниот завод за ревизија, Државниот завод за статистика, Царинската управа, Управата за јавни приходи, Бирото за јавни набавки, Секретаријатот за европски прашања, Министерството за информатичко општество и администрација, Кабинет на заменик на претседателот на Владата задолжен за економски прашања), како и набљудувачи од донаторската заедница и граѓанските организации. Со Одлуката се именуваат координаторите за приоритети и носителите на мерки за секој приоритет и мерка во Програмата, доделувајќи им одредени задачи во системот за следење и известување.

Одделението за ИПА и НПАА во рамки на Министерството за финансии го претставува Одделението за координација, кое има улога на технички секретаријат за поддршка на функционирањето на Работната група за УЈФ и Советот за УЈФ. Генерално, неговите задачи ќе се состојат од техничка подготовка на состаноците на Советот за УЈФ и на Работната група за УЈФ и подготовка на обединети извештаи за напредокот во спроведувањето на реформите во рамките на секој приоритет и обединети годишни акциски планови, врз основа на инпутот обезбеден од страна на координаторите за приоритети и носителите на мерки.

Овие работни тела, исто така, ја обезбедуваат потребната координација помеѓу сите стратегии и политики за потсистемите на УЈФ (Стратегија за развој на ЈВФК, Стратегија за реформа на даночниот систем, Стратегиските планови на УЈП и ЦУРСМ), како и другите релевантни национални стратегии, како што е Стратегијата за реформа на јавната администрација.

Редовно се одржуваат состаноци на СРГ за УЈФ и на ниво на политики и на техничко ниво.

На ниво на политики, состаноците на СРГ за УЈФ се одржуваат во форма на дијалози за политики за УЈФ со сите релевантни учесници (граѓанско општество, бизнис секторот, академската заедница, Европска комисија и други донатори, МФИ и други меѓународни партнери активни во секторот).

Дијалогот за политики за УЈФ се одржа на 7-ми октомври 2020 година, пред состанокот на Специјалната група за РЈА.

На техничко ниво, состаноците на СРГ се одржуваат за конкретни мерки за под-области на УЈФ, вклучувајќи го и програмирањето и спроведувањето на ИПА II.

За време на периодот на известување, во јули и ноември 2020 година се одржаа два технички состаноци на СРГ за УЈФ, за дискутирање и финализирање на Нацрт - стратешкиот одговор за ИПА 3 во делот на управување со јавни финансии. Исто

така, беше извршен процес на консултации за Нацрт - Годишниот извештај за следење за 2019 година и Нацрт - Акцискиот план за Програмата за реформа на УЈФ за 2020 година, спроведен во март/април 2020 година во писмена форма, преку електронска комуникација, поради ограничувањата наметнати од пандемијата на Ковид-19. На дијалогот за политиките во УЈФ кој се одржа на 7 октомври 2020 г. присуствуваа и членовите и набљудувачите на СРГ за УЈФ.

6. Финансирање на Акцискиот план за 2020 година

Во Акцискиот план за 2020 година се содржани детали за трошоците во врска со реформските активности во 2020 година: распределени се буџетски средства, додека дел од овие активности беше планирано да се финансираат со донаторски средства. Во Табелата подолу е прикажано извршувањето на буџетот за спроведување на Акцискиот план за 2020 година.

Приоритет	Буџет во денари					
	Буџет на државата		Донаторски средства		Вкупно	
	Планирано	Реализирано	Планирано	Реализирано	Планирано	Реализирано
1: подобрена фискална рамка	2.469.360	748.000	38.038.000	2.490.000	40.507.360	3.238.000
2: мобилизација на приходите	119.000.000	17.172.000	407.130.000	134.537.000	526.130.000	151.709.000
3: планирање и буџетирање	10.572.500	2.700.000	8.610.000	8.610.000	19.182.500	11.310.000
4: извршување на Буџетот	10.141.748	2.468.000	70.407.000	66.583.000	80.548.748	69.051.000
5: транспарентно владино известување	956.600	956.600	/	/	956.600	956.600
6: внатрешна контрола	/	0	76.875.000	9.533.000	76.875.000	9.533.000
7: надворешна контрола и парламентарен надзор	1.476.000	1.476.000	/	/	1.476.000	1.476.000
Вкупно	144.616.208	25.520.600	601.060.000	221.753.000	745.676.208	247.273.600

Приоритет	Буџет во евра					
	Буџет на државата		Донаторски средства		Вкупно	
	Планирано	Реализирано	Планирано	Реализирано	Планирано	Реализирано
1: подобрена фискална рамка	40.156	12.160	618.500	40.480	658.656	52.640
2: мобилизација на приходите	1.928.688	279.223	6.620.000	2.187.596	8.548.688	2.466.819
3: планирање и буџетирање	171.892	43.902	140.000	140.000	311.892	183.902
4: извршување на Буџетот	164.905	40.122	1.145.000	1.082.651	1.309.905	1.122.773
5: транспарентно владино известување	15.500	15.500	/	0	15.500	15.500
6: внатрешна контрола	/	0	1.250.000	155.000	1.250.000	155.000
7: надворешна контрола и парламентарен надзор	24.000	24.000	/	0	24.000	24.000
Вкупно	2.345.141	414.907	9.773.500	3.605.727	12.118.641	4.020.634

Прилози

Прилог 1: Матрица за показатели на успешност за Акцискиот план за 2020 година за Програмата за реформа на УЈФ

Прилог 2: Процена на ризикот за Акцискиот план за 2020 година за Програмата за реформа на УЈФ

Прилог 3: Заклучоци од 6-от Дијалог за Политиката за УЈФ одржан на 19 март 2021 година